AZ ELSŐFOKÚ BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (kibővített ötödik tanács)

2009. szeptember 9.*

A T-30/01–T-32/01. és a T-86/02–T-88/02. sz. ügyekben,

a **Territorio Histórico de Álava – Diputación Foral de Álava** (Spanyolország, képviselik: M. Morales Isasi és I. Sáenz-Cortabarría Fernández ügyvédek)

felperesnek (T-30/01. és T-86/02. sz. ügyek),

a **Territorio Histórico de Guipúzcoa – Diputación Foral de Guipúzcoa** (Spanyolország, képviselik: M. Morales Isasi és I. Sáenz-Cortabarría Fernández ügyvédek)

felperesnek (T-31/01. és T-88/02. sz. ügyek),

a **Territorio Histórico de Vizcaya – Diputación Foral de Vizcaya** (Spanyolország, képviselik: M. Morales Isasi és I. Sáenz-Cortabarría Fernández ügyvédek)

felperesnek (T-32/01. és T-87/02. sz. ügyek),

* Az eljárás nyelve: spanyol.

támogatják őket:

a **Comunidad autónoma del País Vasco – Gobierno Vasco** (Spanyolország, képviselik: M. Morales Isasi és I. Sáenz-Cortabarría Fernández ügyvédek)

és

a **Confederación Empresarial Vasca (Confebask)** (székhelye: Bilbao [Spanyolország], képviselik: M. Araujo Boyd, L. Ortiz Blanco és V. Sopeña Blanco ügyvédek)

beavatkozók (a T-86/02–T-88/02. sz. ügyekben),

az **Európai Közösségek Bizottsága** (képviselik kezdetben a T-30/01–T-32/01. sz. ügyekben: J. Flett, S. Pardo és J. L. Buendía Sierra, valamint a T-86/02–T-88/02. sz. ügyekben: J. L. Buendía Sierra és F. Castillo de la Torre, később: F. Castillo de la Torre és C. Urraca Caviedes, meghatalmazotti minőségben)

alperes ellen,

támogatja:

a **Comunidad autónoma de La Rioja** (Spanyolország, képviselik a T-86/02. és T-87/02. sz. ügyekben: J. M. Criado Gámez, valamint a T-88/02. sz. ügyben: I. Serrano Blanco ügyvédek)

beavatkozó (a T-86/02–T-88/02. sz. ügyekben)

a T-30/01–T-32/01. sz. ügyekben a Diputación Foral de Álava, a Diputación Foral de Guipúzcoa és a Diputación Foral de Vizcaya által elfogadott rendelkezésekkel bizonyos újonnan létrehozott vállalkozások számára a társasági adó alóli mentesség formájában nyújtott adókedvezményeket illetően az EK 88. cikk (2) bekezdése szerinti eljárást megindító 2000. november 28-i bizottsági határozat megsemmisítése iránti kérelem, valamint a T-86/02–T-88/02. sz. ügyekben a társasági adó alóli mentesség formájában az Álava (T-86/02.), Vizcaya (T-87/02.) és Guipúzcoa tartományban (T-88/02.) bizonyos újonnan létrehozott vállalkozások javára Spanyolország által 1993-ban végrehajtott állami támogatási programról szóló, 2001. december 20-i 2003/28/EK, 2003/86/EK és 2003/192/EK bizottsági határozatok (HL 2003. L 17., 20. o., HL 2003. L 40., 11. o., illetve HL 2003. L 77., 1. o.) megsemmisítése iránti kérelem tárgyában,

AZ EURÓPAI KÖZÖSSÉGEK
ELSŐFOKÚ BÍRÓSÁGA (kibővített ötödik tanács),

tagjai: M. Vilaras elnök, M. E. Martins Ribeiro, F. Dehousse (előadó), D. Šváby és K. Jürimäe bírák,

hivatalvezető: J. Palacio González főtanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2008. január 15-i tárgyalásra,

meghozta a következő

Ítéletet

Jogi háttér

I – *Közösségi szabályozás*

1 Az EK 87. cikk kimondja:

„(1) Ha e szerződés másként nem rendelkezik, a közös piaccal összeegyeztethetetlen a tagállamok által vagy állami forrásból bármilyen formában nyújtott olyan támogatás, amely bizonyos vállalkozásoknak vagy bizonyos áruk termelésének előnyben részesítése által torzítja a versenyt, vagy azzal fenyeget, amennyiben ez érinti a tagállamok közötti kereskedelmet.

[…]

(3) A közös piaccal összeegyeztethetőnek tekinthető:

[…]

c) az egyes gazdasági tevékenységek vagy gazdasági területek fejlődését előmozdító támogatás, amennyiben az ilyen támogatás nem befolyásolja hátrányosan a kereskedelmi feltételeket a közös érdekkel ellentétes mértékben;

[…]”

2 Az EK 88. cikk kimondja:

„(1) A Bizottság a tagállamokkal együttműködve folyamatosan vizsgálja a tagállamokban létező támogatási programokat. A Bizottság javaslatot tesz a tagállamoknak a közös piac fokozatos fejlődése vagy működése által megkövetelt megfelelő intézkedések meghozatalára.

(2) Ha a Bizottság – azt követően, hogy felhívta az érintett feleket észrevételeik megtételére – megállapítja, hogy egy állam által vagy állami forrásból nyújtott támogatás a 87. cikk értelmében nem egyeztethető össze a közös piaccal, vagy hogy az ilyen támogatást visszaélésszerűen használják fel, úgy határoz, hogy az érintett állam köteles a Bizottság által kitűzött határidőn belül a támogatást megszüntetni vagy módosítani.

[…]

(3) A Bizottságot az észrevételei megtételéhez szükséges időben tájékoztatni kell minden támogatás nyújtására és módosítására irányuló szándékról. Ha a Bizottság úgy ítéli meg, hogy ez a szándék a 87. cikk értelmében nem egyeztethető össze a közös piaccal, haladéktalanul megindítja a (2) bekezdés szerinti eljárást. Amíg ebben az eljárásban végső határozat nem születik, az érintett tagállam a tervezett intézkedéseket nem hajthatja végre."

3 Az [EK 88. cikk] alkalmazására vonatkozó részletes szabályok megállapításáról szóló, 1999. március 22-i 659/1999/EK tanácsi rendelet (HL L 83., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 1. kötet, 339. o.) (4) preambulumbekezdése kimondja:

„[A] jogbiztonság biztosítása érdekében indokolt meghatározni azon körülményeket, amelyek mellett egy támogatást létező támogatásnak kell tekinteni; […] a belső piac megvalósítása és fejlesztése fokozatos eljárás, amely az állami támogatási politika állandó fejlesztésében tükröződik; […] e fejlesztések következtében egyes intézkedések, amelyek hatálybalépésük időpontjában nem minősültek állami támogatásnak, azóta már támogatássá válhattak."

4 A 659/1999 rendelet 1. cikke a következőképpen rendelkezik:

„E rendelet alkalmazásában:

[…]

b) a »létező támogatás«:

i. […] minden támogatás, amely a Szerződésnek az érintett tagállamokban történő hatálybalépését megelőzően már létezett, vagyis az olyan támogatási programok és egyedi támogatások, amelyeket a Szerződés hatálybalépése előtt vezettek be és azt követően is alkalmazhatók;

ii. engedélyezett támogatás, azaz olyan támogatási programok és egyedi támogatások, amelyeket a Bizottság vagy a Tanács engedélyezett;

[…]

v. olyan támogatás, amelyet létező támogatásnak kell tekinteni, mert megállapítható, hogy a hatálybalépése idején nem minősült támogatásnak, és ezt követően – a közös piac fejlődésének eredményeként, és anélkül, hogy a tagállam módosította volna – vált támogatássá. Egyes intézkedéseknek egy tevékenység közösségi jog általi liberalizálását követő támogatássá válása során az ilyen intézkedések a liberalizációra megállapított időpontot követően már nem minősülnek támogatásnak [helyesen: létező támogatásnak];

c) az »új támogatás«: olyan támogatás, azaz támogatási program és egyedi támogatás, amely nem létező támogatás, beleértve a létező támogatások módosítását is;

[…]

f) a »jogellenes támogatás«: olyan új támogatás, amelyet [az EK 88. cikk] (3) bekezdésének megsértésével vezettek be;

[…]”

5 A 659/1999 rendelet 2. cikkének (1) bekezdése és 3. cikke szerint „az érintett tagállam az új támogatás nyújtására vonatkozó tervezeteket kellő időben bejelenti a Bizottságnak”, és azok nem léptethetők hatályba „a Bizottság támogatást engedélyező határozata előtt vagy a határozatának vélelmezett meghozatala előtt”.

6 A 659/1999 rendeletnek a hivatalos vizsgálati eljárásra vonatkozó 6. cikke kimondja:

„(1) A hivatalos vizsgálati eljárást kezdeményező határozat összefoglalja a vonatkozó ténybeli és jogi kérdéseket, tartalmazza a Bizottság előzetes értékelését a javasolt intézkedés támogatási jellegére vonatkozóan, és meghatározza a közös piaccal való összeegyeztethetőséggel kapcsolatban felmerült kétségeket. A határozat felszólítja az érintett tagállamot és az egyéb érdekelt feleket, hogy nyújtsák be észrevételeiket egy meghatározott, általában egy hónapot meg nem haladó határidőn belül. Kellően indokolt esetben a Bizottság meghosszabbíthatja az előírt határidőt.

(2) A Bizottság a beérkezett észrevételeket közli az érintett tagállammal. Amennyiben az érdekelt fél a lehetséges kár miatt úgy kívánja, személyét az érintett tagállam előtt nem fedik fel. Az érintett tagállam általában egy hónapot meg nem haladó előírt határidőn belül válaszolhat a benyújtott észrevételekre. Kellően indokolt esetekben a Bizottság meghosszabbíthatja az előírt határidőt.”

7 A be nem jelentett intézkedéseket illetően a 659/1999 rendelet 10. cikkének (1) bekezdése kimondja, hogy „[a]mennyiben bármilyen forrásból a Bizottság tudomására jut egy feltételezett jogellenes támogatásra vonatkozó információ, a Bizottság késedelem nélkül megvizsgálja az információt”.

8 Ugyanezen rendelet 13. cikkének (1) bekezdése kimondja, hogy e vizsgálat adott esetben hivatalos vizsgálati eljárást megindító határozat elfogadásával zárul. Az említett rendelet 13. cikkének (2) bekezdése kimondja, hogy jogellenes támogatás esetén a Bizottságot nem kötik a bejelentett támogatás esetén az előzetes vizsgálatra és a hivatalos vizsgálati eljárásra vonatkozó határidők.

9 A 659/1999 rendelet 14. cikkének (1) bekezdése kimondja:

„Amennyiben a jogellenes támogatások esetén elutasító határozat születik, a Bizottság dönt arról, hogy az érintett tagállam hozza meg a szükséges intézkedéseket a támogatásnak a kedvezményezettől történő visszavételére […]. A Bizottság nem követeli meg a támogatás visszatérítését, amennyiben az ellentétes a közösségi jog valamelyik általános elvével."

10 Az 1978. december 21-én a tagállamoknak címzett, a regionális támogatási programokról szóló közleményében (HL 1979. C 31., 9. o., a továbbiakban: a regionális támogatási programokról szóló 1978. évi közlemény) a Bizottság felállította a regionális támogatási programokra alkalmazandó koordinációs elveket, és a bevezetőben „a működési támogatások közös piaccal való összeegyeztethetőségére vonatkozóan elvi fenntartásokat" fogalmazott meg. Továbbá e közlemény differenciált maximális támogatási intenzitásokat határoz meg az eredeti beruházás százalékában és az eredeti beruházás által létrehozott munkahelyenként európai elszámolási egységben kifejezve (lásd a közlemény 2. és 3. pontját).

11 A jogellenesen nyújtott támogatásokról szóló közleményében (HL 1983. C 318., 3. o., a továbbiakban: a jogellenes támogatásokról szóló 1983. évi közlemény) a Bizottság emlékeztetett az EK 88. cikk (3) bekezdésében foglalt, a támogatások bejelentésére vonatkozó kötelezettségre, és tájékoztatta az állami támogatások potenciális kedvezményezettjeit a számukra jogellenesen nyújtott támogatások visszavonható jellegéről abban az értelemben, hogy a jogellenesen, azaz anélkül nyújtott támogatás valamennyi kedvezményezettje, hogy a Bizottság a támogatás összeegyeztethetőségéről végleges határozatot hozott volna, a támogatás visszatérítésére kötelezhető. A Bizottság továbbá megjegyzi, hogy amint tudomására jut, hogy valamely tagállam úgy fogadott el támogatási intézkedéseket, hogy nem tartotta be az EK 88. cikk (3) bekezdésében foglalt

követelményeket, az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* konkrét figyelmeztetést tesz közzé, amelyben a támogatás potenciális kedvezményezettjeit a támogatás visszavonhatóságára figyelmezteti.

12 A regionális állami támogatásokról szóló módosított (HL 2000. C 258., 5. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 1. kötet, 377. o.) iránymutatás (HL 1998. C 74., 9. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 1. kötet, 226. o., a továbbiakban: 1998. évi iránymutatás) többek között a regionális támogatási programokról szóló 1978. évi közlemény helyébe lépett. Az „Alkalmazási kör" című 2. pontban előírja, hogy azt a Bizottság a Szerződés II. mellékletében felsorolt mezőgazdasági termékek termelésétől, feldolgozásától és forgalmazásától, valamint a halászattól és a szénipartól eltekintve valamennyi gazdasági ágazatban nyújtott regionális támogatásra alkalmazza.

13 Az 1998. évi iránymutatás 6.1. pontja kimondja:

„[…] a Bizottság a regionális támogatások közös piaccal való összeegyeztethetőségét ennek az iránymutatásnak az alapján állapítja meg, amint az hatályba lép. Azokat a támogatási javaslatokat azonban, amelyeket még azelőtt bejelentenek a Bizottságnak, hogy ezt az iránymutatást közölnék a tagállamokkal, és amelyekre nézve a Bizottság még nem hozott végső határozatot, a bejelentés időpontjában hatályban lévő követelmények alapján bírálják el."

14 A működési támogatásokat illetően az 1998. évi iránymutatás többek között kimondja:

„4.15. A társaságok folyó kiadásainak csökkentéséhez nyújtott regionális támogatás (működési támogatás) általában tilos. Kivételes esetben azonban az [EK] 87. [cikk] (3) bekezdésének a) pontja szerinti eltérésre jogosult térségekben lehet ilyen támogatást nyújtani, feltéve hogy azt a regionális fejlődéshez történő hozzájárulása igazolja, valamint jellege és mértéke arányos [helyesen: a regionális fejlődéshez történő hozzájárulása és a jellege igazolja, valamint a mértéke arányos] a támogatással

orvosolni kívánt hátrányokkal. A tagállam feladata az esetleges hátrányok létét bizonyítani és azok fontosságát felmérni."

15 Ami a beruházáshoz kapcsolódó támogatásokat illeti, azokat az 1998. évi iránymutatás I. mellékletének 1. lábjegyzete a következőképpen határozza meg:

„Az adótámogatás abban az esetben minősülhet beruházáshoz kapcsolódó támogatásnak, ha az a régióba beruházott összegen alapul. Ezenkívül bármilyen adótámogatás kapcsolódhat beruházáshoz, ha ahhoz a régióba beruházott összeg százalékos arányában kifejezett felső határt szabnak […]"

II – *Nemzeti szabályozás*

16 Spanyol Baszkföld hatályos adójogi keretei az 1981. május 13-i Ley 12/1981 (12/1981 spanyol törvény) által létrehozott és később az 1997. augusztus 4-i Ley 38/1997 (38/1997 spanyol törvény) által módosított gazdasági egyezményen alapulnak.

17 E szabályozás értelmében Álava, Vizcaya és Guipúzcoa territorio históricók (Spanyolország) bizonyos feltételek mellett meghatározhatják a területükön alkalmazandó adórendszert. Ennek keretében azok különböző, adókedvezménnyel kapcsolatos intézkedéseket hoztak, többek között a jelen keresetekben vitatott, az újonnan létrehozott vállalkozások számára nyújtott, társasági adó alóli mentességeket.

18 1993-ban Álava, Vizcaya és Guipúzcoa territorio históricók a 18/1993, 5/1993, illetve 11/1993 Norma Foral (a továbbiakban együtt: 1993. évi Norma Foralok) 14. cikkében az e rendelkezések hatálybalépésének időpontja és 1994. december 31. között létrehozott vállalkozások javára 10 évre szólóan a társasági adó alóli mentességeket vezettek be. E rendelkezések kimondják:

„1. A létrehozásuktól számított tíz egymást követő adóévben mentesülnek a társasági adó alól azon társaságok, amelyek gazdasági tevékenységüket a jelen [Norma Foral] hatálybalépésének időpontját követően, de legkésőbb 1994. december 31-én megkezdik, amennyiben teljesítik a következő pontban foglalt feltételeket.

2. A jelen cikkben foglalt mentességre való jogosultsághoz az adóalanyoknak a következő feltételeket kell teljesíteniük:

a) tevékenységüket legalább 20 millió spanyol peseta befizetett tőkével kezdik meg […];

[…]

f) a társaság létrehozásának időpontja és 1995. december 31. között legalább 80 millió spanyol peseta összegű, tárgyi állóeszközökbe történő beruházásokat valósítanak meg, amely beruházások mindegyike a tevékenységet segítő olyan javakat érint, amelyek nem képezik harmadik személyeknek való bérbeadás vagy átruházás tárgyát;

g) a tevékenységük megkezdésétől számított hat hónapon belül legalább tíz munkahelyet hoznak létre, és a mentességi időszak végéig e szinten tartják a munkavállalók átlagos éves számát;

[…]

i) legalább öt évre szóló vállalkozási stratégiai tervvel rendelkeznek […]

6. A jelen cikk rendelkezései minden más adókedvezménnyel összeegyeztethetetlenek.

7. Az átmeneti adómentességet […] a tartományi kormány adóügyi, pénzügyi és költségvetési osztályánál kell kérelmezni, amely a kezdetben előírt feltételek teljesülésének vizsgálata után adott esetben közli a kedvezményezett vállalkozással az ideiglenes engedélyt, amelyet a tartományi kormány képviselőinek tanácsa fogad el."

19 1997. július 30-án hozott három, azonos tartalmú végzéssel a Tribunal Superior de Justicia del País Vasco (Baszkföld Legfelső Bírósága, Spanyolország), amelyhez az administración del Estado 1994 júniusában és októberében fordult, az 1993. évi Norma Foralok közösségi joggal való összeegyeztethetőségére vonatkozó kérdést terjesztett a Bíróság elé előzetes döntéshozatal céljából. Saggio főtanácsnok a vonatkozó ügyekben 1999. július 1-jén nyújtotta be indítványát. Az alapügy felperesének elállását követően azonban ezen ügyek törlést elrendelő végzéssel zárultak (a Bíróság elnökének a C-400/97–C-402/97. sz., Juntas Generales de Guipúzcoa és társai egyesített ügyekben 2000. február 16-án hozott végzése [EBHT 2000., I-1073. o.] és Saggio főtanácsnok e végzéssel összefüggő indítványa [EBHT 2000., I-1074. o.]).

A jogvita előzményei

20 A jelen ügyben kérdéses, a társasági adó alóli mentességekről rendelkező 1993. évi Norma Foralok a Cámara de Comercio e Industria de la Rioja (a Riojai Kereskedelmi és Iparkamara, Spanyolország), a Federación de empresas de la Rioja (a riojai vállalkozások szövetsége) és néhány társaság által 1994. március 14-én küldött és 1994. április 28-án nyilvántartásba vett panasz (a továbbiakban: 1994. évi panasz) tárgyát képezték.

21 A Bizottság 1994. május 10-én fogadta a baszk kormány elnökét, 1994. május 19-én pedig a baszk gazdasági és pénzügyi tanácsost.

22 1994. május 25-i levelében a Bizottság felszólította a Spanyol Királyságot, hogy tizenöt napos határidőn belül küldje meg az 1994. évi panaszra vonatkozó észrevételeit. A Bizottság e levélben hozzátette, hogy válasz hiányában vagy nem kielégítő válasz esetén a határidő lejártakor köteles lesz megindítani az EK 88. cikk (2) bekezdése szerinti hivatalos vizsgálati eljárást. A Bizottság e levélben emlékeztetett továbbá a tagállamok bejelentéssel kapcsolatos kötelezettségeire és azon tényre, hogy a jogellenes támogatások visszatéríttetés elrendelésének tárgyát képezhetik.

23 A Bizottság 1994. július 27-én fogadta a baszk kormány pénzügyminiszter-helyettesét.

24 A Spanyol Királyság 1994. szeptember 30-i levelében válaszolt a Bizottságnak, hangsúlyozva különösen, hogy a kérdéses mentességi rendszerek nem jelentenek állami támogatást, mivel általános intézkedésekről van szó.

25 A Bizottság 1994. december 15-én fogadta a baszk kormány elnökét és ipari miniszterét, 1995. június 1-jén pedig az Interbask SA alelnökét.

26 1995. július 18-i levelében a Bizottság tájékoztatta a panaszosokat, hogy folytatja a spanyol adórendszer és a tagállamokban hatályban lévő autonóm adórendszerek elemzését, figyelemmel különösen „a különböző tagállamokban megfigyelhető szövetségi fejlődésre". Megjegyezte, hogy a Bizottság szervezeti egységei beszerzik a szükséges adatokat, ami jelentős gyűjtő- és elemzőmunkát kíván. Hozzátette, hogy panaszukról akkor dönt, ha e kérdéseket már tisztázták, és majd közli velük a határozatát.

27 1996. január 19-i levelében a Bizottság tájékoztatta a Spanyol Királyságot, hogy megvizsgálja a kérdéses intézkedések versenyre való hatását, és kérte, hogy küldje meg számára a kérdéses intézkedések kedvezményezettjeire vonatkozó információkat.

28 A Bizottság 1996. február 7-én fogadta a baszk kormány elnökét.

29 1996. február 19-i és március 21-i levelében a Spanyol Királyság kérte, hogy a Bizottság hosszabbítsa meg az 1996. január 19-i levélre adandó válasz határidejét.

30 1997. március 17-én a Bizottság fogadta a riojai kormány és a riojai szociális partnerek képviselőit.

31 A Bizottság 2000. január 5-én újabb panaszt kapott a 18/1993 Norma Foral 14. cikkében foglalt, a társasági adó alóli tízéves adómentességet illetően, amelyben egy Álavában

letelepedett vállalkozás részesült. E panasz a kérdéses adómentességben részesülő e vállalkozás egyik versenytárs vállalkozásától érkezett.

32 2000. február 3-i levelében a Bizottság információkat kért a spanyol hatóságoktól a kedvezményezett vállalkozásnak nyújtott támogatásra vonatkozóan.

33 2000. március 8-i levelükben a spanyol hatóságok megküldték a Bizottság által kért információkat.

34 2000. november 28-án a Bizottság tájékoztatta a spanyol hatóságokat azon határozatáról, hogy a Diputación Foral de Álava, a Diputación Foral de Guipúzcoa és a Diputación Foral de Vizcaya által elfogadott rendelkezésekkel bizonyos újonnan létrehozott vállalkozások számára a társasági adó alóli mentesség formájában nyújtott adókedvezményeket illetően megindítja az EK 88. cikk (2) bekezdése szerinti hivatalos vizsgálati eljárást.

35 A 2000. december 19-én nyilvántartásba vett, 2000. december 14-i levelükben a spanyol hatóságok kérték a kérdéses három adómentességi rendszerre (a továbbiakban: kérdéses rendszerek vagy kérdéses adórendszerek) vonatkozó észrevételeik benyújtására előírt határidő meghosszabbítását.

36 2001. február 8-án nyilvántartásba vett, 2001. február 5-i levelükben a spanyol hatóságok benyújtották az egyes kérdéses rendszerekre vonatkozó észrevételeiket.

37 A hivatalos vizsgálati eljárást megindító határozatnak a Hivatalos Lapban való közzétételét követően a Bizottság 2001 márciusában észrevételeket kapott harmadik személyektől, amelyeket megküldött a spanyol hatóságoknak.

38 2001. szeptember 17-i levelükben a spanyol hatóságok benyújtották a harmadik személyek észrevételeire vonatkozó megjegyzéseiket.

39 2001. december 20-án a Bizottság elfogadta a társasági adó alóli mentesség formájában az Álava, Vizcaya, illetve Guipúzcoa tartományban bizonyos újonnan létrehozott vállalkozások javára Spanyolország által 1993-ban végrehajtott állami támogatási programokról szóló 2003/28/EK, 2003/86/EK és 2003/192/EK határozatokat (HL 2003. L 17., 20. o., HL 2003. L 40., 11. o., illetve HL 2003. L 77., 1. o., a továbbiakban együtt: megtámadott végleges határozatok). Az említett határozatokban a Bizottság úgy ítélte meg, hogy a kérdéses mentességi rendszerek a közös piaccal nem összeegyeztethetők.

Megtámadott határozatok

I – *A hivatalos vizsgálati eljárást megindító 2000. november 28-i határozat (T-30/01–T-32/01. sz. ügyek)*

40 A hivatalos vizsgálati eljárást megindító határozatában a Bizottság először is úgy véli, hogy a kérdéses társasági adó alóli mentességek az EK 87. cikk (1) bekezdése értelmében vett állami támogatást jelentenek, mivel bizonyos vállalkozásokat előnyben részesítenek, és nem igazolja őket a rendszer természete és szerkezete.

41 Másodszor a Bizottság úgy véli, hogy a kérdéses intézkedések nem tekinthetők *„de minimis”* támogatásoknak, tehát azokat előzetesen be kellett volna jelenteni. E szakaszban a Bizottság megjegyzi, hogy azok így jogellenes támogatásoknak tekinthetők.

42 Harmadszor a Bizottság úgy véli, hogy noha a kérdéses támogatások nyújtása minimális beruházás megvalósításától és minimális számú munkahely létrehozásától függ, a kérdéses adórendszerek nem garantálják a beruházáshoz vagy regionális foglalkoztatáshoz kapcsolódó állami támogatásokra vonatkozó közösségi szabályok betartását. A Bizottság ugyanakkor a vizsgálat e szakaszában úgy véli, hogy azok működési támogatásokat jelentenek, mivel csökkentik a vállalkozások által mindennapos üzletvezetésük vagy rendes tevékenységük keretében általában viselendő költségeket. A Bizottság emlékeztet arra, hogy a működési támogatások főszabály szerint tilosak, és megállapítja, hogy a kérdéses rendelkezések nem részesülhetnek az EK 87. cikk (3) bekezdésének a) pontja szerinti kivételben. Továbbá kételyeit fejezi ki a kérdéses intézkedéseknek a regionális állami támogatásokra vonatkozó rendelkezésekkel és az ágazati rendelkezésekkel való összeegyeztethetőségét illetően.

43 Végül a Bizottság úgy véli, hogy a kérdéses intézkedések nem részesülhetnek az EK 87. cikk (2) és (3) bekezdésében foglalt kivételekben. Úgy határoz tehát, hogy a három mentességi rendszerrel szemben megindítja az EK 88. cikk (2) bekezdése szerinti eljárást, és felszólítja a spanyol hatóságokat, hogy egy hónapos határidőn belül küldjék meg valamennyi releváns információt.

II – *Megtámadott végleges határozatok (T-86/02–T-88/02. sz. ügyek)*

44 Megtámadott végleges határozataiban a Bizottság először is úgy véli, hogy a kérdéses intézkedések állami támogatást jelentenek, mivel kedvezményezettjeiknek olyan előnyt jelentenek, amely enyhíti a költségvetésükre általában nehezedő terheket, ez pedig érinti a versenyt, és torzítja a tagállamok közötti kereskedelmet. E tekintetben

hangsúlyozza, hogy a spanyol hatóságok a kérdéses intézkedések alkalmazásának eseteire vonatkozóan semmilyen információval nem szolgáltak.

45 A Bizottság úgy véli, hogy ezen intézkedések szelektív jellegűek, mivel „a támogatások nyújtására vonatkozó feltételek kizárják az e támogatásokban való részesülésből többek között a kérdéses Norma Foral hatálybalépésének időpontja előtt létrehozott vállalkozásokat, a 80 millió spanyol peseta (480 810 euró) határértéket el nem érő beruházásokat megvalósító vállalkozásokat, a 20 millió spanyol pesetát (120 202 euró) meghaladó befizetett tőkével nem rendelkező vállalkozásokat, valamint a kevesebb mint 10 munkahelyet létrehozó vállalkozásokat". Hozzáteszi, hogy az ítélkezési gyakorlatból kitűnik, hogy e szelektivitást nem kérdőjelezi meg a fent hivatkozott határértékek objektív jellege.

46 Továbbá a Bizottság úgy véli, hogy a kérdéses adómentességeket nem igazolhatja a spanyol adórendszer természete és szerkezete, mivel a spanyol hatóságok a 18/1993 (Álava) és a 11/1993 (Guipúzcoa) Norma Foralra vonatkozó eljárások keretében e tekintetben semmilyen információval nem szolgáltak. A Territorio Histórico de Vizcaya úgy érvelt, hogy az 5/1993 Norma Foral növeli az adóalanyok számát és így az adóbevételeket, mivel új vállalkozások létrehozására ösztönöz. A Bizottság azonban hangsúlyozza, hogy ezen érvet nem támasztja alá alapos vizsgálat, és hogy az nem ad magyarázatot arra, hogy a mentesség miért csak igen kis számú vállalkozást érint. Ráadásul az intézkedés átmeneti jellege azt bizonyítja, hogy az konjunkturális célkitűzést követ.

47 Másodszor a Bizottság úgy véli, hogy a kérdéses adómentességi rendszerek a 659/1999 rendelet értelmében új támogatások, nem pedig létező támogatások. Először is megjegyzi, hogy azokat nem a Spanyol Királyság 1986. január 1-jei csatlakozása előtt fogadták el, és hogy azok nem képezték semmilyen kifejezett vagy hallgatólagos engedélyezés tárgyát. Sőt, a Bizottság előadja, hogy sosem utalt arra, hogy a kérdéses adómentességek nem jelentenek támogatást. Végül a Bizottság kifejti, hogy semmiképpen nem hozható fel vele szemben, hogy nem indította meg haladéktalanul a hivatalos vizsgálati eljárásokat, mivel a kérdéses támogatásokat nem jelentették be neki.

48 Harmadszor a Bizottság megvizsgálja az adómentességek jogellenes jellegét, és megjegyzi, hogy a spanyol hatóságok nem vállalták, hogy e mentességeket a *„de minimis”* támogatásokra vonatkozó feltételek betartásával nyújtják. Következésképpen a kérdéses mentességi rendszerek az EK 88. cikk (3) bekezdésében előírt előzetes bejelentési kötelezettségnek voltak alávetve. A Bizottság úgy véli, hogy bejelentés hiányában e támogatások jogellenesek.

49 Továbbá a Bizottság megjegyzi, hogy a kérdéses intézkedések bejelentésének hiányában nem lehet a bizalomvédelem és a jogbiztonság elvére hivatkozni. E tekintetben a Bizottság kifejti, hogy az 1998-ban bevezetett adóintézkedésekre vonatkozó, a Baszkföldön megvalósított beruházások adótámogatási rendszeréről szóló, 1993. május 10-i 93/337/EGK határozatával (HL L 134., 25. o.) sosem engedélyezett egy állítólagos „baszk adórendszert”.

50 Negyedszer a Bizottság úgy véli, hogy az EK 87. cikk (3) bekezdésében foglalt eltérések a jelen ügyben nem alkalmazhatók. Megállapítja, hogy az érintett territorio históricók a túl magas lakosonkénti bruttó hazai termék miatt „sosem volt[ak] jogosult[ak] az EK 87. cikk (3) bekezdésének a) pontjában foglalt eltérésre”. Úgy véli továbbá, hogy a minimális beruházásra és a minimális számú munkahely létrehozására vonatkozó feltételek ellenére a kérdéses mentességi rendszerek nem bírnak beruházási vagy foglalkoztatási támogatási jelleggel. Megjegyzi, hogy a kérdéses támogatások alapja nem a beruházás összege, sem pedig a munkahelyek száma vagy az ezzel összefüggő munkavállalói költségek, hanem az adóalap. Sőt, az érintett támogatásokat nem a beruházás összegének, a munkahelyek számának vagy az ezzel összefüggő munkavállalói költségeknek a százalékos arányában kifejezett felső határig, hanem az adóalap százalékos arányában kifejezett felső határig fizették ki.

51 A Bizottság ugyanakkor kifejti, hogy a kérdéses támogatások, mivel részben mentesítik a kedvezményezett vállalkozásokat a társasági adó alól, működési támogatásoknak minősíthetők. Márpedig a Bizottság a megtámadott végleges határozatokban hangsúlyozza, hogy az ilyen támogatások főszabály szerint tilosak, és hogy az érintett territorio históricók nem teljesítik a szóban forgó mentességekben való részesülés feltételeit.

52 Következésképpen a Bizottság úgy véli, hogy az EK 87. cikk (3) bekezdésének a) és c) pontjában foglalt eltérések alapján a mentességi rendszerek nem tekinthetők a közös piaccal összeegyeztethetőnek.

53 A Bizottság ezt követően megvizsgálja, hogy a kérdéses rendelkezéseket igazolhatja-e az EK 87. cikk (3) bekezdésének c) pontja, mivel az bizonyos tevékenységeket elősegítő intézkedésekre vonatkozik. Megjegyzi azonban, hogy a vitatott mentességi rendszerek nem tartalmaznak a kis- és középvállalkozások, a kutatás és fejlesztés, a környezetvédelem, a munkahelyteremtés vagy a képzés javára hozott intézkedéseket. Továbbá a Bizottság kiemeli, hogy ágazati korlátozások hiányában feltételezhető, hogy az adómentességeket a mezőgazdaság, halászat, szénipar, acélipar, közlekedés, hajógyártás, szintetikusszál-ipar és a gépjárműipar érzékeny ágazataiba tartozó vállalkozásoknak az ezen ágazatokra vonatkozó különös szabályok betartása nélkül nyújtják.

54 Végül a Bizottság kizárja az EK 87. cikk (2) és (3) bekezdésében foglalt egyéb, eltérést engedő rendelkezések alkalmazását.

55 Ötödször a Bizottság megvizsgálja, hogy el kell-e rendelni a már kifizetett támogatások visszatéríttetését. Úgy véli, hogy a kedvezményezett vállalkozások tudatában lehettek az adómentességek által jelentett előnynek. Emlékeztet továbbá arra, hogy a mentességi rendszerek végrehajtása során nem tartották be az EK 88. cikk (3) bekezdése szerinti eljárást, és hogy hasonló esetben a támogatások által kedvezményezett vállalkozásoknak főszabály szerint nem bízhattak jogosan azok szabályszerűségében.

56 Sőt, a Bizottság úgy véli, hogy a harmadik személyek észrevételeiben előadott egyetlen körülmény sem tekinthető rendkívülinek. A Bizottság ugyanis kiemeli, hogy a 659/1999 rendeletben foglalt határidők a jogellenes támogatásokra nem alkalmazandók. Sőt, hangsúlyozza, hogy már az 1994. május 25-i levelében figyelmeztette a spanyol hatóságokat a kérdéses adómentességek esetleges jogellenes jellegére, valamint azok visszatérítttetésének lehetőségére. Megjegyzi továbbá, hogy ezt követően a kérdéses

adómentességeket sosem minősítette sem közvetlenül, sem közvetetten a közös piaccal összeegyeztethető intézkedéseknek. Továbbá a Bizottság úgy véli, hogy a Spanyol Királyság többi részében hatályban lévő egyéb adóintézkedések fennállása nem kelthetett a kérdéses adómentességek közös piaccal való összeegyeztethetőségébe vetett jogos bizalmat, figyelemmel azok igen különböző jellemzőire. Végül a Bizottság hangsúlyozza, hogy az 1994. május 25-i első levele és a hivatalos vizsgálati eljárást megindító határozat között eltelt „hosszú időszak" nagymértékben a spanyol hatóságok együttműködésének hiányából ered. E tekintetben arra hivatkozik, hogy az 1996. január 19-i levelére nem kapott választ.

57 Következésképpen a Bizottság úgy véli, hogy a kérdéses mentességi rendszerek a közös piaccal összeegyeztethetetlen állami támogatásokat jelentenek (lásd a megtámadott végleges határozatok 1. cikkét). Következésképpen előírja a kérdéses adórendszerek eltörlését, amennyiben azok még hatályban vannak (lásd a megtámadott végleges határozatok 2. cikkét).

58 A megtámadott végleges határozatok 3. cikke a következőképpen írja elő a támogatások visszatéríttetését:

„(1) Spanyolország minden szükséges intézkedést meghoz az 1. cikkben említett és már jogellenesen rendelkezésre bocsátott támogatásoknak a kedvezményezettektől való visszatérítttetése érdekében. A még ki nem fizetett támogatások esetében Spanyolország felfüggeszt minden kifizetést.

(2) A visszatérítttetésre a nemzeti jog eljárásainak megfelelően haladéktalanul sor kerül, amennyiben azok lehetővé teszik a jelen határozat azonnali és hatékony végrehajtását. A visszatérítttendő támogatások magukban foglalják a támogatásnak a kedvezményezett rendelkezésére bocsátása időpontjától a visszatérítés időpontjáig felszámított kamatokat is. A kamatokat a regionális támogatások keretében a támogatási egyenérték kiszámításához alkalmazott referencia-kamatláb alapján kell kiszámítani."

59 A megtámadott végleges határozatok 4. cikke kimondja, hogy a Spanyol Királyság az említett határozatok közlésétől számított két hónapos határidőn belül tájékoztatja a Bizottságot az azoknak való megfelelés érdekében általa hozott intézkedésekről, az említett határozatok 5. cikke pedig kimondja, hogy azok címzettje a Spanyol Királyság.

60 A Bizottság által benyújtott kereset keretében a Bíróság megállapította a Spanyol Királyság kötelezettségszegését, mivel az a megtámadott végleges határozatokat nem hajtotta végre (a Bíróság C-177/06. sz., Bizottság kontra Spanyolország ügyben 2007. szeptember 20-án hozott ítélete [EBHT 2007., I-7689. o.]).

Eljárás

61 Az Elsőfokú Bíróság Hivatalához 2001. február 9-én benyújtott három keresetlevélben a felperesek, a Territorio Histórico de Álava – Diputación Foral de Álava, a Territorio Histórico de Guipúzcoa – Diputación Foral de Guipúzcoa és a Territorio Histórico de Vizcaya – Diputación Foral de Vizcaya a T-30/01–T-32/01. sz. ügyekben előterjesztették a mentességi rendszerekre vonatkozó hivatalos vizsgálati eljárást megindító határozat megsemmisítése iránti jelen kereseteket.

62 Az Elsőfokú Bíróság Hivatalánál 2001. május 4-én nyilvántartásba vett külön beadványban a Bizottság a fent említett keresetekkel szemben az Elsőfokú Bíróság eljárási szabályzatának 114. cikke alapján elfogadhatatlansági kifogást emelt. Az Elsőfokú Bíróság (kibővített harmadik tanács) 2002. április 22-i végzésével úgy határozott, hogy a kifogásról az eljárást befejező határozatban dönt, és a költségekről akkor nem határozott.

63 Az Elsőfokú Bíróság Hivatalához 2002. március 26-án benyújtott három keresetlevélben a felperesek a T-86/02–T-88/02. sz. ügyekben előterjesztették a fent hivatkozott adómentességi rendszerekre vonatkozó végleges határozatok megsemmisítése iránti jelen kereseteket.

64 Az Elsőfokú Bíróság kibővített harmadik tanácsának elnöke a 2002. május 17-i végzésében az eljárási szabályzat 50. cikkének megfelelően a T-86/02–T-88/02. sz. ügyeket az eljárás lefolytatása céljából egyesítette.

65 Az Elsőfokú Bíróság Hivatalához 2002. július 1-jén benyújtott beadványokban a Comunidad autónoma del País Vasco kérte, hogy a T-86/02–T-88/02. sz. ügyekben benyújtott keresetekre vonatkozó eljárásba a felperesek kérelmeinek támogatása végett beavatkozhasson. Az Elsőfokú Bíróság kibővített harmadik tanácsának elnöke a 2002. szeptember 10-i végzésével engedélyezte e beavatkozást. A beavatkozó benyújtotta beadványát, a többi fél pedig az előírt határidőn belül benyújtotta az arra vonatkozó észrevételeit.

66 Az Elsőfokú Bíróság Hivatalához 2002. július 9-én benyújtott beadványokban a Comunidad autónoma de La Rioja kérte, hogy a T-86/02–T-88/02. sz. ügyekben benyújtott keresetekre vonatkozó eljárásba a Bizottság kérelmeinek támogatása végett beavatkozhasson. Az Elsőfokú Bíróság kibővített ötödik tanácsának elnöke a 2005. szeptember 12-i végzésével engedélyezte e beavatkozást. A beavatkozó benyújtotta beadványait, a többi fél pedig az előírt határidőn belül benyújtotta az azokra vonatkozó észrevételeit.

67 Az Elsőfokú Bíróság Hivatalához 2002. július 29-én benyújtott beadványban a Confederación Empresarial Vasca (Confebask) kérte, hogy a T-86/02–T-88/02. sz. ügyekben benyújtott keresetekre vonatkozó eljárásokba a felperesek kérelmeinek támogatása végett beavatkozhasson. Az Elsőfokú Bíróság kibővített ötödik tanácsának elnöke a 2005. szeptember 9-i végzésével engedélyezte e beavatkozást. A beavatkozó benyújtotta beadványát, a többi fél pedig az előírt határidőn belül benyújtotta az arra vonatkozó észrevételeit.

68 2002. szeptember 10-i végzésével az Elsőfokú Bíróság kibővített harmadik tanácsának elnöke úgy határozott, hogy a T-30/01–T-32/01. és a T-86/02–T-88/02. sz. ügyekben az eljárást mindaddig felfüggeszti, amíg a Bíróság nem határoz az Elsőfokú Bíróság T-127/99., T-129/99. és T-148/99. sz., Diputación Foral de Álava és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 2002. március 6-án hozott ítélete (EBHT 2002., II-1275. o., a továbbiakban: Demesa-ügyben hozott ítélet), valamint a T-92/00. és T-103/00. sz., Diputación Foral de Álava és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 2002. március 6-án hozott ítélete (EBHT 2002., II-1385. o.) ellen benyújtott fellebbezésekről. E két ítéletben az Elsőfokú Bíróság azon két bizottsági határozat ellen benyújtott keresetekről határozott, amelyek a Territorio de Histórico de Álavában a Daewo Electronics Manufacturing España SA (Demesa), valamint a Ramondín SA

és a Ramondín Cápsulas SA részére nyújtott adókedvezményeket a közös piaccal összeegyeztethetetlen állami támogatásoknak minősítették (a Spanyolország által a Demesa javára nyújtott állami támogatásról szóló, 1999. február 24-i 1999/718/EK bizottsági határozat [HL L 292., 1. o.], valamint a Spanyolország által a Ramondín SA és a Ramondín Cápsulas SA javára nyújtott állami támogatásról szóló, 1999. december 22-i 2000/795/EK bizottsági határozat [HL 2000. L 318., 36. o.]).

69 Mivel módosult az Elsőfokú Bíróság tanácsainak összetétele, az előadó bírót az ötödik tanácsba osztották be, és a jelen ügyeket a kibővített ötödik tanács elé utalták.

70 A Bíróság C-183/02. P. és C-187/02. P. sz., Demesa és Territorio Histórico de Álava kontra Bizottság egyesített ügyekben 2004. november 11-én hozott ítéletével (EBHT 2004., I-10609. o.), valamint a C-186/02. P. és C-188/02. P. sz., Ramondín és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 2004. november 11-én hozott ítéletével (EBHT 2004., I-10653. o.), amelyek elutasították a fenti 68. pontban hivatkozott Demesa-ügyben hozott ítélet, valamint a Diputación Foral de Álava és társai kontra Bizottság ügyben hozott ítélet ellen benyújtott fellebbezéseket, az eljárás felfüggesztése véget ért.

71 2005. január 6-án az Elsőfokú Bíróság meghallgatta a feleket arra vonatkozóan, hogy ezen ítéletek a jelen keresetekre nézve milyen lehetséges következményekkel járhatnak.

72 2005. február 7-i levelükben a felperesek, miután kifejtették az ezen ítéletekkel kapcsolatos álláspontjukat, fenntartották kereseteiket. Elálltak azonban a T-86/02–T-88/02. sz. ügyekben benyújtott keresetlevelek első jogalapjától.

73 Az Elsőfokú Bíróság kibővített ötödik tanácsának elnöke a 2005. november 11-i végzésében az eljárási szabályzat 50. cikkének megfelelően a T-30/01–

T-32/01. sz. ügyeket és a T-86/02–T-88/02. sz. ügyeket a felek meghallgatását követően az eljárás lefolytatása céljából egyesítette.

74 2005. december 20-án a felperesek pervezető intézkedés címén kérték, hogy a T-30/01–T-32/01. és a T-86/02–T-88/02. sz. egyesített ügyeket a T-227/01–T-229/01. és a T-230/01–T-232/01. sz. ügyek előtt vizsgálják meg, és adott esetben azok előtt határozzanak róluk.

75 2007. február 14-én az Elsőfokú Bíróság a T-86/02–T-88/02. sz. ügyekben pervezető intézkedések keretében felkérte a felpereseket, hogy közöljék vele a kérdéses adórendszerek kedvezményezettjeire vonatkozó információkat.

76 A felperesek az Elsőfokú Bíróság Hivatalához 2007. március 12-én benyújtott levélben válaszoltak kétségeiket fejezve ki e pervezető intézkedés relevanciáját illetően. Az Elsőfokú Bíróság Hivatalához 2007. március 1-jén benyújtott beadványban a Confebask e pervezető intézkedés felülvizsgálatát kérte.

77 2007. március 22-én az Elsőfokú Bíróság hatályában fenntartotta a 2007. február 14-i pervezető intézkedést, és a felperesek 2007. április 23-án nyújtották be válaszukat az Elsőfokú Bíróság Hivatalához.

78 2007. július 30-án az Elsőfokú Bíróság a pervezető intézkedések keretében kérdéseket tett fel a feleknek, amelyekre azok 2007 októberében válaszoltak.

79 Az előadó bíró jelentése alapján az Elsőfokú Bíróság a szóbeli szakasz megnyitásáról határozott. Az Elsőfokú Bíróság a 2008. január 15-i tárgyaláson meghallgatta a felek szóbeli előadásait és az Elsőfokú Bíróság kérdéseire adott válaszaikat.

80 E tárgyaláson a feleknek engedélyezték olyan dokumentum benyújtását, amelyet közöltek a Bizottsággal, valamint ezt rögzítették a tárgyalásról készült jegyzőkönyvben.

81 E tárgyaláson az Elsőfokú Bíróság a felperesek és a Confebask számára is 2008. január 28-ig szabott határidőt a kérdéses intézkedések kedvezményezettjeire vonatkozó bizonyos információk közlésére. Ezt rögzítették a tárgyalásról készült jegyzőkönyvben.

82 A tárgyalás során a kibővített ötödik tanács elnöke elrendelte a szóbeli szakasz befejezésének elhalasztását.

83 Az Elsőfokú Bíróság Hivatalához a Territorio Histórico de Vizcaya által 2008. január 24-én, a Territorio Histórico de Álava és a Territorio Histórico de Guipúzcoa által pedig 2008. január 28-án benyújtott levélben a felperesek benyújtották a kért információkra vonatkozó dokumentumokat. A Confebask 2008. január 29-i levelében szintén így tett. A Bizottság az Elsőfokú Bíróság által engedélyezett határidő-hosszabbítás után 2008. március 6-án terjesztette elő a benyújtott dokumentumokra vonatkozó észrevételeit.

84 A kibővített ötödik tanács elnöke 2008. március 12-én zárta le a szóbeli szakaszt. A feleket erről a 2008. március 13-i levélben tájékoztatták.

85 A felek egyesítésre vonatkozó észrevételeinek meghallgatását követően az Elsőfokú Bíróság az eljárási szabályzata 50. cikkének 1. §-a értelmében úgy ítélte meg, hogy ítélethozatal céljából egyesíteni kell a T-30/01., T-31/01., T-32/01., T-86/02., T-87/02. és T-88/02. sz. ügyeket.

A felek kérelmei

I – *A T-30/01–T-32/01. sz. ügyekben*

86 A felperesek azt kérik, hogy az Elsőfokú Bíróság:

– semmisítse meg a kérdéses három mentességi rendszerre vonatkozó hivatalos vizsgálati eljárást megindító 2000. november 28-i bizottsági határozatot;

– a Bizottságot kötelezze a költségek viselésére.

87 A Bizottság azt kéri, hogy az Elsőfokú Bíróság:

– elsődlegesen a kereseteket nyilvánítsa okafogyottnak;

– másodlagosan a kereseteket nyilvánítsa elfogadhatatlannak;

– harmadlagosan a kereseteket mint megalapozatlanokat utasítsa el;

– a felpereseket kötelezze a költségek viselésére.

II – *A T-86/02–T-88/02. sz. ügyekben*

88 A felperesek azt kérik, hogy az Elsőfokú Bíróság:

– elsődlegesen semmisítse meg a megtámadott végleges határozatokat;

– másodlagosan semmisítse meg e határozatok 3. cikkének első mondatát;

– a Bizottságot kötelezze a költségek viselésére.

89 A felperesek támogatatása végett beavatkozó Confebask és a Comunidad autónoma del País Vasco azt kéri, hogy az Elsőfokú Bíróság:

– elsődlegesen semmisítse meg a megtámadott végleges határozatokat;

– másodlagosan semmisítse meg azok 3. cikkét;

– a Bizottságot kötelezze a költségek viselésére.

90 A Bizottság és a támogatása végett beavatkozó Comunidad autónoma de La Rioja azt kéri, hogy az Elsőfokú Bíróság:

– a kereseteket mint megalapozatlanokat utasítsa el;

– a felpereseket kötelezze a költségek viselésére.

A jogkérdésről

91 Először is a megtámadott végleges határozatok ellen a T-86/02–T-88/02. sz. ügyekben benyújtott kereseteket, majd a hivatalos vizsgálati eljárást megindító 2000. november 28-i határozat ellen a T-30/01–T-32/01. sz. ügyekben benyújtott kereseteket kell megvizsgálni.

I – *A kérdéses rendszerek közös piaccal való összeegyeztethetetlenségét megállapító és a kifizetett támogatások visszatéríttetését elrendelő végleges határozatok megsemmisítése iránt a T-86/02–T-88/02. sz. ügyekben benyújtott keresetekről*

A – *A T-86/02–T-88/02. sz. ügyekben benyújtott keresetek keretében a Confebask beavatkozásának megengedhetőségéről*

1. A felek érvei

92 A szóbeli szakasz keretében a Bizottság a Confebask beavatkozásának megengedhetetlenségére hivatkozott azon indokkal, hogy az nem bizonyította, hogy a tagjai között vannak a kérdéses intézkedések kedvezményezettjei.

93 A tárgyaláson feltett kérdésekre válaszolva a Confebask bizonyos dokumentumokat nyújtott be. Így benyújtotta a három territorio histórico mindegyikének pénzügyi főigazgatójától (Director General de Hacienda) származó, azt igazoló dokumentumot, hogy bizonyos vállalkozások részesültek a kérdéses adómentességekből. E dokumentumok tanúsítják, hogy a megtámadott végleges határozatok, és különösen e határozatoknak a támogatások visszatéríttetését elrendelő 3. cikke érinti e vállalkozá-

sokat. A Confebask főtitkára és elnöke által aláírt igazolás tanúsítja továbbá, hogy a beavatkozási kérelmek benyújtásakor e vállalkozások mindegyike a Confebask tagja volt.

94 E dokumentumokat közölték a Bizottsággal, amely továbbra is azt állítja, hogy a Confebask nem bizonyította beavatkozásának megengedhetőségét.

2. Az Elsőfokú Bíróság álláspontja

95 Emlékeztetni kell arra, hogy az Elsőfokú Bíróság kibővített ötödik tanácsának elnöke által 2005. szeptember 9-én hozott végzés, amellyel a T-86/02–T-88/02. sz. ügyekben benyújtott keresetek keretében engedélyezték a Confebask beavatkozását, nem zárja ki, hogy az eljárást befejező ítéletben újra megvizsgálják a beavatkozásának megengedhetőségét (lásd ebben az értelemben a Bíróság C-199/92. P. sz., Hüls kontra Bizottság ügyben 1999. július 8-án hozott ítéletének [EBHT 1999., I-4287. o.] 52. pontját).

96 A Bíróság alapokmánya 40. cikkének második bekezdése értelmében, amely ugyanezen alapokmány 53. cikkének első bekezdése értelmében az Elsőfokú Bíróságra is alkalmazandó, a beavatkozás joga minden olyan személyt megillet, aki valószínűsíti, hogy jogos érdeke fűződik a jogvita kimeneteléhez.

97 Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint megengedett az olyan reprezentatív egyesületek beavatkozása, amelyek célja az, hogy tagjaikat megvédjék a tagokat érintő elvi kérdéseket felvető ügyekben (a Bíróság elnöke C-151/97. P. (I). és C-157/97. P. (I). sz., National Power és PowerGen egyesített ügyekben 1997. június 17-én hozott végzésének [EBHT 1997., I-3491. o.] 66. pontja és a C-151/98. P. sz., Pharos kontra Bizottság ügyben 1998. szeptember 28-án hozott végzésének [EBHT 1998., I-5441. o.] 6. pontja; az Elsőfokú Bíróság elnöke T-24/06. sz., MAAB kontra Bizottság ügyben 2007. április 19-én hozott végzésének [az EBHT-ban nem tették közzé] 10. pontja).

98 Továbbá emlékeztetni kell arra, hogy az egyesületek tekintetében a beavatkozáshoz való jog széles értelmezése elfogadásának célja az, hogy lehetővé tegye az ügyek hátterének jobb értékelését, elkerülve az egyéni beavatkozások magas számát, amely veszélyeztetné az eljárás hatékonyságát és megfelelő lefolytatását (a fenti 97. pontban hivatkozott National Power és PowerGen egyesített ügyekben hozott végzés 66. pontja; az Elsőfokú Bíróság T-201/04. R. sz., Microsoft kontra Bizottság ügyben 2004. július 26-án hozott végzésének [EBHT 2004., II-2977. o.] 38. pontja).

99 A jelen ügyben a Confebask ágazatközi konföderatív szakmai szervezet, amelynek célja azon, spanyol baszkföldi vállalkozók képviselete, összehangolása, tájékoztatása, valamint általános és közös érdekeinek védelme, akik az őt alkotó szervezetekhez tartoznak. Célja többek között a baszk vállalkozások érdekeinek a közigazgatással, valamint a társadalmi és szakmai szervezetekkel szembeni képviselete és védelme.

100 Nem vitatott, hogy a spanyol Baszkföld vállalkozásainak képviseleti szervezetéről van szó.

101 Továbbá meg kell állapítani, hogy – ahogyan a szóbeli szakasz keretében benyújtott dokumentumokból kitűnik – bizonyos vállalkozások, amelyek a Confebask tagjai voltak, amikor az a beavatkozási kérelmét benyújtotta, részesültek a jelen ügyben kérdéses adórendszerek címén nyújtott támogatásokban.

102 Ennélfogva a jelen keresetek kimenetele érintheti e vállalkozások érdekeit, akik egyszerre a Confebask tagjai és a kérdéses adóintézkedések tényleges kedvezményezettjei.

103 Ezenkívül a Confebask részt vett a megtámadott végleges határozatok elfogadásához vezető közigazgatási eljárásban.

104 Ennélfogva meg kell állapítani, hogy a Confebask valószínűsítette a jogvita kimeneteléhez fűződő jogos érdekét, és a felperesek támogatása végett való beavatkozása megengedhető.

B – *A T-86/02–T-88/02. sz. ügyekben benyújtott keresetek megalapozottságáról*

105 A felperesek keresetleveleikben öt jogalapra hivatkoznak. Elálltak azonban a kérdéses intézkedések általános jellegére és az EK 87. cikk (1) bekezdése értelmében vett állami támogatás hiányára alapított, első jogalaptól (lásd a fenti 72. pontot).

106 Második jogalapjuk keretében előadják, hogy a kérdéses mentességi rendszereket létező támogatásoknak, nem pedig új támogatásoknak kellett volna tekinteni. A harmadik jogalap az EK 88. cikk (1) bekezdésének és a 659/1999 rendelet 17–19. cikkének megsértésén alapul, mivel a Bizottságnak a létező támogatási programokra vonatkozó eljárást kellett volna alkalmaznia. A negyedik jogalap az EK 87. cikk (3) bekezdése c) pontjának megsértésén alapul, mivel a kérdéses rendszerek nem a közös piaccal összeegyeztethetetlen működési támogatások, hanem beruházási vagy munkahely-teremtési támogatások voltak. Ötödik jogalapjuk keretében a felperesek előadják, hogy a kérdéses támogatások visszatérítésére vonatkozó kötelezettséget eljárási hiba, valamint a jogbiztonság, a gondos ügyintézés, a bizalomvédelem és az egyenlő bánásmód elvének megsértése jellemzi. Végül a felperesek a válaszaikban a 659/1999 rendelet 6. cikke (1) bekezdésének megsértésére hivatkoznak, mivel a Bizottságnak a hivatalos vizsgálati eljárást megindító határozatában meg kellett volna említenie a spanyol hatóságokkal való találkozókat.

1. A kérdéses támogatási programok állítólagos létező jellegére alapított, második jogalapról

107 A második jogalap két részre oszlik. Az első rész a 659/1999 rendelet 1. cikke b) pontja v. alpontjának megsértésén, a második rész pedig a 659/1999 rendelet 1. cikke b) pontja ii. alpontjának megsértésén alapul.

a) A 659/1999 rendelet 1. cikke b) pontja v. alpontjának megsértésére alapított, első részről

A felek érvei

108 A felperesek szerint a Bizottságnak úgy kellett volna tekintenie, hogy a mentességi rendszerek létező támogatások, mivel a 659/1999 rendelet 1. cikke b) pontja v. alpontjának megfelelően a hatálybalépésük idején nem minősültek támogatási programoknak, és ezt követően – a közös piac fejlődésének eredményeként, és anélkül, hogy a tagállam módosította volna őket – váltak támogatási programokká.

109 Először is a felperesek előadják, hogy a Bizottság hallgatólagosan úgy tekintette, hogy a mentességi rendszerek a hatálybalépésük idején nem jelentettek állami támogatásokat.

110 Szerintük a Bizottság akkor, amikor 1994-ben tudomást szerzett e rendszerekről, egyáltalán nem volt köteles az előzetes vizsgálati szakaszt az EK 249. cikk szerinti határozattal lezárni, és kizárólag hallgatásával is kifejezhette kedvező álláspontját, miszerint a vizsgált intézkedések nem jelentenek támogatásokat.

111 A bejelentett intézkedések tekintetében ebben az értelemben kialakult ítélkezési gyakorlat az olyan be nem jelentett rendelkezések előzetes vizsgálata esetében is érvényes, amelyekről a Bizottságnak tudomása van. Az ítélkezési gyakorlat, amely a Bizottságot valamely nemzeti intézkedés közös piaccal való összeegyeztethetőségét illető kétely esetén a hivatalos vizsgálati eljárás megindítására kötelezi, egyébként azzal jár, hogy az ilyen határozat hiánya főszabály szerint azt jelenti, hogy a Bizottság a kérdéses intézkedést a közösségi jognak megfelelőnek tekinti.

112 A tagállamoknak címzett, a támogatások bejelentésének részletes szabályairól és az EK [88.] cikk (3) bekezdése rendelkezéseinek megsértésével nyújtott támogatásokra alkalmazandó eljárási szabályokról szóló 1991. március 4-i bizottsági közlemény (a továbbiakban: 1991. évi közlemény) végeredményben megerősíti, hogy a Bizottság úgy véli, nem köteles határozatot elfogadni az előzetes vizsgálat végén akkor, ha a tagállam kielégítően válaszol az információkérésére. Sőt, ugyanezen közleményből kitűnik, hogy a Bizottság versenyjogi kérdésekkel megbízott tagja csak akkor javasolta a Bizottságnak, hogy a vizsgált intézkedéssel szemben ne járjon el, ha annak összeegyeztethetőségét illetően semmilyen kételye nem volt. Az „eljárás [ilyen,] következmény nélküli lezárását” formális határozat hiánya jellemzi.

113 Az EK 232. cikk nem zárja ki az ilyen eljárást. A felperesek szerint a nemzeti hatóságoknak nincs eljárási képességük az intézményi mulasztás elleni fellépésre annak érdekében, hogy a Bizottságot olyan panasszal kapcsolatos határozat elfogadására kényszerítsék, amelynek nem ők a benyújtói.

114 A felperesek ezt követően kifejtik, hogy mikortól feltételezhető, hogy a Bizottság az előzetes vizsgálati eljárást következmény nélkül lezárta. E tekintetben megjegyzik, hogy a 659/1999 rendelet hatálybalépése előtt semmilyen rendelkezés nem írt elő határidőt a Bizottságnak. Az ítélkezési gyakorlat azonban a jogbiztonság elvéből levezette, hogy a Bizottság ésszerű határidőn belül köteles állást foglalni. Az előzetes vizsgálati eljárás természetére figyelemmel a lezárás határidejének következésképpen rövidnek kell lennie. A Bizottság ezt maga is elismerte. A felperesek szerint a Bizottság gondos eljárásra vonatkozó kötelezettsége akkor is fennáll, ha a nemzeti intézkedéseket a jogellenes támogatásokról szóló 1983. évi közlemény értelmében nem jelentették be.

115 Ebben az összefüggésben a felperesek úgy vélik, hogy a Bizottság elismerte, hogy a mentességi rendszerek hallgatólagosan és kifejezetten is kikerülnek az állami támogatásoknak való minősítés alól.

116 Megjegyzik, hogy a Bizottság az 1994. május 25-i információkérésében figyelmeztette a spanyol hatóságokat, hogy válasz hiányában vagy elégtelen válasz esetén köteles lesz megindítani a hivatalos vizsgálati eljárást. Márpedig a Bizottság nem indította meg ezen eljárást a válasz 1994. szeptember 30-án való kézhezvétele után, amelyben a Spanyol Királyság vitatta a mentességi rendszerek állami támogatási jellegét. A felperesek ebből arra következtetnek, hogy a Bizottság úgy ítélte meg, hogy e válasz kielégítő, és hogy a kérdéses rendszerek nem jelentenek az EK 87. cikk értelmében vett támogatást.

117 A felperesek úgy vélik, hogy a fentiekben foglaltakat megerősítheti az 1995. július 18-i levél is, amelyet a Bizottság az 1994. évi panasz benyújtóinak címzett, hogy tájékoztassa őket a panasszal kapcsolatban meghozandó intézkedésekről, és amely a felperesek szerint azt sejteti, hogy a kérdéses mentességi rendszerek nem állami támogatások.

118 Egyéb körülmények is azt engedik feltételezni, hogy a Bizottság hallgatólagosan elismerte, hogy a mentességi rendszerek nem jelentenek állami támogatásokat. Először is a Bizottság a Hivatalos Lapban nem tett közzé értesítést, amely tájékoztatta volna a harmadik személyeket a mentességi rendszerek visszavonható jellegéről. Másodszor a Bizottság a beadványaiban elismerte, hogy a mentességi rendszerek vizsgálata késedelmet szenvedett. Márpedig a hivatalos vizsgálati eljárást megindító határozat és a megtámadott végleges határozatok e tekintetben semmit nem rónak a nemzeti hatóságok terhére. Harmadszor a Bizottságnak a spanyol hatóságokhoz címzett 2000. február 3-i tájékoztatás iránti kérelme nem hivatkozik az 1994. évi panaszra. Épp ellenkezőleg: az tűnik ki belőle, hogy a Bizottság az 1999/708 határozattól kezdődően meg kívánta vizsgálni Álava tartomány mentességi rendszerét (lásd a fenti 68. pontot). Végeredményben e levél nem jelent a kérdéses intézkedések kedvezményezettjeivel kapcsolatos információk nyújtására vonatkozó rendelkezést; ezen információk egyébként semmilyen jelentőséggel nem bírnak az olyan állítólagos támogatási program esetében, amelynek a vizsgálata *in abstracto* valósul meg. Negyedszer a hivatalos eljárást megindító határozat már nem az 1994. évi panaszhoz kapcsolódik. Épp ellenkezőleg: az állami támogatási szabályoknak a vállalkozások közvetlen adóztatásával kapcsolatos intézkedésekre történő alkalmazásáról szóló bizottsági

közleményen (HL 1998. C 384.. 3. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 1. kötet, 224. o., a továbbiakban: az adótámogatásokról szóló 1998. évi közlemény) alapul.

119 Továbbá azon körülmény, hogy a Bizottság 1994 után elfogadott az Álava, Vizcaya és Guipúzcoa territorio históricók egyéb adórendszereire vonatkozó határozatokat, semmiben nem változtat azon a tényen, hogy kezdetben úgy ítélte meg, hogy a mentességi rendszerek nem állami támogatások. A hivatalos vizsgálati eljárást megindító határozat és a megtámadott végleges határozatok a Bizottság önkényességét bizonyítják, aki nem indokolja meg az olyan egyéb adókedvezményeket sem, mint az adójóváírásokat és az adóalap-csökkentéseket bevezető 1996. évi rendszerek elsőbbségi kezelését, noha úgy ítéli meg, hogy utóbbiak kevésbé „agresszívek", mint a jelen ügyben kérdéses 1993. évi rendszerek.

120 Válaszukban a felperesek egy sor olyan körülményre hivatkoznak, amelyekből kitűnik, hogy a Bizottság kifejezetten elutasította az 1994. évi panaszt arra hivatkozva, hogy a mentességi rendszerek nem jelentenek állami támogatásokat.

121 Így a spanyol szenátus előtti 1997. április 22-i vitákból (Boletín Oficial de las Cortes Generales, 1997. április 28., 204. sz., 681/000550) kitűnik, hogy az 1997. március 17-i találkozón a Bizottság versenyjogi kérdésekkel megbízott tagja megerősítette a Comunidad autónoma de La Rioja delegációjának, hogy az 1994. évi panasz „nem az Európai Unió, hanem az érintett tagállam hatáskörébe tartozik". Az interneten 2002. október 24-én közzétett sajtócikkből szintén az következik, hogy e panaszt egyébként nem vették figyelembe. A felperesek e két körülményből arra következtetnek, hogy a Comunidad autónoma de La Rioja beavatkozott a 1994. évi panasz keretében, és hogy a Bizottság a panaszt kifejezetten elutasította, mivel az a mentességi rendszerek állami támogatás jellegének hiányában nem tartozik a közösségi jog hatálya alá. A felperesek a Ramondínnak nyújtott támogatásra vonatkozó bizottsági határozatból arra következtetnek, hogy az e támogatással szembeni panasz keretében a Comunidad autónoma de La Rioja lemondott arról, hogy vitassa önmagában a 22/1994 Norma Foralnak (Álava) az állami támogatásokra vonatkozó joggal való összeegyeztethetőségét. Úgy vélik, hogy ezen álláspontváltozás az 1994. évi panasz fent említett elutasításával magyarázható. Végül a Bizottság sosem tette még a legapróbb célzást sem e panaszra vagy azon tényre, hogy vizsgálatát célszerűségi okokból elhalasztja, azon intézkedésekben, amelyeket 1997-től kezdve megtett az Álava, Vizcaya és Guipúzcoa territorio históricók különböző adórendszereivel szemben. Közelebbről a Bizottság nem említette a panaszt azon észrevételeiben, amelyeket a Bíróság elnöke C-400/97–C-402/97. sz., Juntas Generales de Guipúzcoa és társai egyesített ügyekben 2000. február 16-án hozott végzésének [EBHT 2000., I-1073. o.] alapjául szolgáló, a kérdéses három mentességi rendszerre vonatkozó ügyek keretében egy spanyol bíróság által

előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekre vonatkozóan benyújtott. Ugyanígy a velük szembeni hivatalos vizsgálati eljárást megindító határozat is csak a 2000. január 5-én benyújtott panaszra utal.

122 Következésképpen sem a Bizottság által az 1994. évi panasz benyújtóinak címzett 1995. július 18-i levél, sem pedig az 1996. január 19-i levél, amelyben a Bizottság a spanyol hatóságoktól új információkat kért, nem akadályozhatja meg az Elsőfokú Bíróságot annak megállapításában, hogy a Bizottság versenyjogi kérdésekkel megbízott tagja 1997-ben megerősítette a fent említett panasz elutasítását. Épp ellenkezőleg: az 1995. július 18-i levél kifejezetten jelzi, hogy határozatot hoznak, és azt majd közlik a panaszosokkal.

123 A felperesek szerint a Bizottság tehát úgy ítélte meg, hogy a kérdéses intézkedések a hatálybalépésük idején nem jelentettek állami támogatásokat.

124 Másodszor a felperesek előadják, hogy a vitatott határozatok csak az állami támogatásokra vonatkozó politika fejlődésével magyarázhatók, amely bizonyos adóintézkedések vizsgálata során kritériumbeli változáshoz vezetett. Így a 659/1999 rendelet 1. cikke b) pontja v. alpontja értelmében vett közös piac fejlődésének fennállására hivatkoznak.

125 Hangsúlyozzák, hogy a 659/1999 rendeletre vonatkozó eredeti javaslat nem írta elő a létező támogatásoknak a jelenleg már a rendelet 1. cikke b) pontjának v. alpontjában említett kategóriáját. Úgy vélik, hogy e rendelkezést *a posteriori* éppen azért iktatták be, hogy figyelembe vegyék a Bizottság állami támogatásokra vonatkozó politikájában bekövetkezett változásokat. Végeredményben az említett rendelet (4) preambulumbekezdéséből az következik, hogy e rendelkezés ténylegesen a Bizottság állami támogatásokra vonatkozó politikájának fejlődését célozza, és a felperesek ebből arra

következtetnek, hogy a közös piac fejlődése rokon értelmű az állami támogatásokra vonatkozó politika keretében megvalósuló fejlődéssel.

126 A felperesek szerint a Tanácsnak, valamint a tagállamok kormányai Tanács keretében összegyűlt képviselőinek a vállalkozások adóztatásának magatartási kódexéről szóló, 1997. december 1-jei állásfoglalásából (HL 1998. C 2., 1. o.) kitűnik, hogy a Bizottság kinyilvánította a tagállamokban hatályban lévő adórendszerek újbóli megvizsgálására irányuló szándékát, bejelentve így az azokra vonatkozó értékelési kritérium változását. Az adótámogatásokról szóló 1998. évi közleménye is megerősíti ezt, mivel a Bizottság abban jelzi, hogy a közlemény „alapján" „esetenként újra megvizsgálja" az adórendszereket. A felperesek hozzáteszik, hogy a hivatalos vizsgálati eljárást megindító határozat kifejezetten hivatkozik e közleményre.

127 Továbbá úgy vélik, hogy a Bizottság által hivatkozott 93/337 határozat nem megfelelő hivatkozási alap. Szerintük ugyanis a Bizottság a 93/337 határozatban kérdéses 1988. évi adójóváírásokat szelektív intézkedéseknek minősítette, mivel azok csak bizonyos tevékenységekre voltak alkalmazhatók. A Bizottság nem alkalmazott a befektetés minimális összegével kapcsolatos kritériumot. Ugyanakkor a jelen ügyben kérdéses mentességi intézkedések semmilyen tevékenységet nem zárnak ki, tehát azokat 1993-ban jogszerűen tekinthették általános intézkedéseknek.

128 Hivatkoznak továbbá a Belgium által a Belgiumban létrehozott koordinációs központok javára bevezetett támogatási programról szóló, 2003. február 17-i 2003/757/EK bizottsági határozatra (HL L 282., 25. o.) is, amelyben a Bizottság elismerte, hogy a 659/1999 rendelet 1. cikke b) pontjának v. alpontja alkalmazandó abban az esetben, ha a Bizottság, miután kezdetben úgy ítélte meg, hogy valamely intézkedés nem jelent támogatást, módosítja értékelését, és úgy véli, hogy az támogatás.

129 A felperesek tehát úgy vélik, hogy az állami támogatásokra vonatkozó politikának a 659/1999 rendelet 1. cikke b) pontja v. alpontja értelmében vett fejlődéséről van szó.

130 Harmadszor hangsúlyozzák, hogy a kérdéses adóintézkedéseket nem módosították.

131 Arra következtetnek, hogy a Bizottság tévesen alkalmazta a jogot, amikor elutasította, hogy a kérdéses intézkedéseket a 659/1999 rendelet 1. cikke b) pontjának v. alpontja értelmében vett létező támogatásoknak tekintse.

132 A Comunidad autónoma de La Rioja által támogatott Bizottság a jogalap ezen első részének elutasítását kéri.

Az Elsőfokú Bíróság álláspontja

133 Előzetesen emlékeztetni kell arra, hogy a Szerződés különböző eljárásokat vezet be, aszerint hogy létező vagy új támogatásokról van-e szó. Míg az új támogatásokat az EK 88. cikk (3) bekezdésének megfelelően előzetesen be kell jelenteni a Bizottságnak, és nem hajthatók végre mindaddig, amíg az eljárásban végleges határozat nem születik, a létező támogatások az EK 88. cikk (1) bekezdésének megfelelően jogszerűen végrehajthatók, amíg a Bizottság nem állapítja meg a közös piaccal való összeegyeztethetetlenségüket (a Bíróság C-387/92. sz. Banco Exterior de España ügyben 1994. március 15-én hozott ítéletének [EBHT 1994., I-877. o.] 20. pontja). A létező támogatások tehát adott esetben csak a jövőre vonatkozó joghatásokkal bíró, összeegyeztethetetlenséget megállapító határozat tárgyai lehetnek (a fenti 68. pontban hivatkozott Demesa-ügyben hozott ítélet 172. pontja).

134 Az 1999. április 16-án hatályba lépett, és így a megtámadott végleges határozatok elfogadásakor alkalmazandó 659/1999 rendelet 1. cikke b) pontjának v. alpontjából kitűnik, hogy létező támogatásnak minősül többek között az „olyan támogatás, amelyet létező támogatásnak kell tekinteni, mert megállapítható, hogy a hatálybalépése idején nem minősült támogatásnak, és ezt követően – a közös piac fejlődésének eredményeként, és anélkül, hogy a tagállam módosította volna – vált támogatássá”.

135 A felperesek úgy érvelnek, hogy a 659/1999 rendelet 1. cikke b) pontjának v. alpontjában foglalt három feltétel teljesül. A Bizottság úgy vélte, hogy a jelen ügyben nem teljesül az első két feltétel, azaz hogy a kérdéses rendszerek a hatálybalépésük idején nem jelentettek támogatási programokat, hanem a közös piac fejlődésének eredményeként váltak azzá (lásd a 2003/28 határozat 78. pontját, a 2003/86 határozat 76. pontját és a 2003/192 határozat 74. pontját).

136 Meg kell vizsgálni, hogy a Bizottság jogosan vélte-e úgy, hogy e feltételek a jelen ügyben nem teljesülnek.

137 Az első feltételt illetően a felperesek előadják, hogy a Bizottság hallgatólagosan és kifejezetten is elismerte, hogy a kérdéses rendszerek a hatálybalépésük idején nem jelentettek állami támogatási programokat.

138 Először is a felperesek a válaszukban előadják, hogy a Bizottság a 1994. évi panaszt kifejezetten elutasította.

139 Az ügy irataiból azonban kitűnik, hogy a 1994. évi panaszt követően a Bizottság folytatta vizsgálatait (lásd a fenti 21. és azt követő pontokat), anélkül azonban, hogy bármilyen kifejezett határozatot elfogadott volna.

140 Így az 1995. július 18-i levélben a Bizottság tájékoztatta a panaszosokat, hogy folytatja a spanyol adórendszer és a tagállamokban hatályban lévő autonóm adórendszerek elemzését, figyelemmel különösen „a különböző tagállamokban megfigyelhető szövetségi fejlődésre”. Megjegyezte, hogy szervezeti egységei beszerzik a szükséges adatokat, továbbá e kérdések tisztázása után dönt a panaszukkal kapcsolatban meghozandó intézkedésekről, valamint majd közli velük határozatát. Ebből világosan kitűnik, hogy a Bizottság folytatta a panasz vizsgálatát, tehát nem fogadott el semmilyen határozatot.

141 Ugyanígy az 1996. január 19-i levélben a Bizottság tájékoztatta a Spanyol Királyságot, hogy megvizsgálja a kérdéses adóintézkedések versenyre való hatását, és kérte, hogy küldje meg számára a kérdéses intézkedések kedvezményezettjeire vonatkozó információkat. Márpedig függetlenül azon kérdéstől, hogy a Bizottság e tekintetben kapott-e választ, amely kérdésben a felek nem értenek egyet, meg kell állapítani, hogy e levél mindenképpen bizonyítja, hogy akkor a Bizottság a kérdéses rendszerekről nem foglalt állást (lásd ebben az értelemben és analógia útján az Elsőfokú Bíróság T-95/96. sz., Gestevisión Telecinco kontra Bizottság ügyben 1998. szeptember 15-én hozott ítéletének [EBHT 1998., II-3407. o.] 88. pontját).

142 Végül meg kell állapítani, hogy a spanyol szenátustag által a spanyol kormánynak feltett, az 1997. március 17-i találkozót érintő kérdés szövege nem a Bizottságtól származik, és csak azon tényt bizonyítja, hogy a Bizottság versenyjogi kérdésekkel megbízott tagja által állítólag tartott beszéd nemzeti parlamenti vita tárgya is volt. Az ilyen körülmény nem tekinthető a Bizottság kifejezett állásfoglalásának, bármi legyen is annak tartalma.

143 Ugyanígy sem a sajtócikk, sem a felpereseknek a panaszosok vagy a Bizottság más eljárásokban képviselt álláspontjára vonatkozó következtetései nem alkalmasak annak bizonyítására, hogy a Bizottság a jelen ügyben határozatot hozott.

144 Következésképpen meg kell állapítani, hogy a benyújtott dokumentumok egyike sem jelent a tagállamnak címzett határozatot, és hogy a benyújtott bizonyítékok egyike sem alkalmas a Bizottság egyértelmű és kifejezett állásfoglalása fennállásának bizonyítására (lásd ebben az értelemben az Elsőfokú Bíróság T-351/02. sz., Deutsche Bahn kontra Bizottság ügyben 2006. április 5-én hozott ítéletének [EBHT 2006., II-1047. o.] 46–49. pontját).

145 Következésképpen nem nyert bizonyítást a Bizottság azt megállapító kifejezett határozatának fennállása, hogy a kérdéses rendszerek a hatálybalépésük idején nem minősültek állami támogatási programoknak.

146 Másodszor a felperesek előadják, hogy a Bizottság nem volt köteles lezárni az előzetes vizsgálati szakaszt az EK 249. cikk szerinti határozattal, és kizárólag hallgatásával kifejezhette álláspontját, miszerint a kérdéses adóintézkedések nem jelentenek támogatásokat.

147 Az ilyen értelmezés nem fogadható el.

148 Emlékeztetni kell ugyanis arra, hogy kizárólag az intézmény hallgatása nem keletkeztethet a felperes érdekeit sértő, kötelező joghatásokat, kivéve, ha e következményt a közösségi jog valamely rendelkezése kifejezetten előírja. A közösségi jog bizonyos konkrét esetekben előírja, hogy az intézmény hallgatása határozat erejével bír, ha ezen intézményt állásfoglalásra hívták fel, és bizonyos határidő lejártáig nem nyilatkozott. Ilyen kifejezett rendelkezések hiányában, amelyek határidőt állapítanak meg, amelynek lejárta után a hallgatólagos határozatot meghozottnak kell tekinteni, és amelyek meghatározzák e határozat tartalmát, az intézmény tétlensége nem tekinthető határozatnak anélkül, hogy ez ne sértené a Szerződés által létrehozott jogorvoslati rendszert (az Elsőfokú Bíróság T-190/95. és T-45/96. sz., Sodima kontra Bizottság egyesített ügyekben 1999. december 13-án hozott ítéletének [EBHT 1999., II-3617. o.] 31. és 32. pontja).

149 A jelen ügyben nem vitatott, hogy az 1993-ban bevezetett kérdéses adórendszereket nem jelentették be a Bizottságnak.

150 Márpedig az állami támogatások területén alkalmazandó szabályok nem írják elő, hogy a Bizottság hallgatása a támogatás hiányára vonatkozó hallgatólagos határozatnak felel meg, különösen, ha a kérdéses intézkedéseket nem jelentették be a Bizottságnak. A Bizottság ugyanis, amely kizárólagos hatáskörrel rendelkezik valamely támogatás közös piaccal való esetleges összeegyeztethetetlenségének megállapítására, az állami intézkedésre vonatkozó előzetes vizsgálati szakasz végén köteles az érintett tagállam vonatkozásában a támogatás hiányát, a közös piaccal összeegyeztethető támogatás fennállását vagy az EK 88. cikk (2) bekezdése szerinti hivatalos vizsgálati eljárás megindításának szükségességét megállapító határozatot hozni (a fenti 141. pontban hivatkozott Gestevisión Telecinco kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 53–55. pontja).

151 Ennélfogva az ilyen határozat, amelyet egyébként közölnek a tagállammal, nem lehet hallgatólagos, és nem lehet a Bizottság bizonyos ideig tartó hallgatásának következménye.

152 A jelen ügyben tehát nem fogadható el, hogy a Bizottság hallgatólagos határozatot hozhatott, amelynek értelmében a kérdéses adórendszerek a hatálybalépésük idején nem jelentettek támogatási programokat.

153 Pusztán azon tény, hogy a Bizottság az adott állami intézkedés vonatkozásában viszonylag hosszú időn keresztül nem indította meg a hivatalos vizsgálati eljárást, önmagában nem ruházhatja fel ezen intézkedést a létező támogatás objektív jellegével, amennyiben támogatásról van szó. Az e tekintetben esetlegesen fennálló bizonytalanságok legfeljebb úgy tekinthetők, hogy jogos bizalmat keltettek a kedvezményezettekben, ami megakadályozza a múltban kifizetett támogatás visszatérítettését (az Elsőfokú Bíróság T-195/01. és T-207/01. sz., Government of Gibraltar kontra Bizottság egyesített ügyekben 2002. április 30-án hozott ítéletének [EBHT 2002., II-2309. o.] 129. pontja).

154 Ezenkívül a felperesek nem kérték fel a Bizottságot arra, hogy az 1994. évi panasszal kapcsolatban foglaljon állást, ami az EK 232. cikk értelmében a két hónapos határidő lejártával lehetővé tette volna intézményi mulasztás megállapítása iránti kereset benyújtását, mivel erre a felperesek – álláspontjukkal ellentétben (lásd a fenti 113. pontot) – jogosultak lettek volna, ahogyan a jelen keresetek keretében is rendelkeznek a Bizottság által elfogadott végleges határozatok megsemmisítése iránti kereshetőségi joggal (lásd ebben az értelemben a Bíróság C-68/95. sz. T. Port-ügyben 1996. november 26-án hozott ítéletének [EBHT 1996., I-6065. o.] 59. pontját).

155 Következésképpen nem tekinthető úgy, hogy a Bizottság a jelen ügyben való hallgatása miatt a támogatás hiányára vonatkozó hallgatólagos határozatot hozott volna.

156 A felperesek érvei, amelyek először is az ítélkezési gyakorlatra, másodszor a Bizottság jelen ügyben tanúsított magatartására, harmadszor pedig a Bizottság közleményeinek bizonyos rendelkezéseire támaszkodnak, nem módosíthatják ezen értékelést.

157 Ugyanis először is a felperesek által hivatkozott ítélkezési gyakorlat (a Bíróság C-367/95. P. sz., Bizottság kontra Sytraval és Brink's France ügyben 1998. április 2-án hozott ítéletének [EBHT 1998., I-1719. o.] 45. pontja; az Elsőfokú Bíróság T-82/96. sz., ARAP és társai kontra Bizottság ügyben 1999. június 17-én hozott ítéletének [EBHT 1999., II-1889. o.] 28. pontja) olyan helyzetekre vonatkozott, amelyekben a Bizottság hallgatólagos határozatokat hozott, és így a jelen ügyben nem releváns. Ugyanígy a Bíróságnak a bejelentett támogatások területén alkalmazandó, a 120/73. sz. Lorenz-ügyben 1973. december 11-én hozott ítélete (EBHT 1973., 1471. o.) nem alkalmazható a be nem jelentett támogatások területén, amelyről a jelen ügyben is szó van (a Bíróság C-39/94. sz., SFEI és társai ügyben 1996. július 11-én hozott ítéletének [EBHT 1996., I-3547. o.] 46–48. pontja és a C-99/98. sz., Ausztria kontra Bizottság ügyben 2001. február 15-én hozott ítéletének [EBHT 2001., I-1101. o.] 32. pontja; lásd az Elsőfokú Bíróság fenti 141. pontban hivatkozott Gestevisión Telecinco kontra Bizottság ügyben hozott ítéletének 77. és 78. pontját, valamint a T-171/02. sz., Regione autónoma della Sardegna kontra Bizottság ügyben 2005. június 15-én hozott ítéletének [EBHT 2005., II-2123. o.] 48. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).

158 Másodszor a Bizottság magatartására alapított érveket is el kell utasítani.

159 Így a jelen ügyben a támogatás hiányát elismerő bizottsági határozat fennállásának megállapítása érdekében nem lehet eredményesen hivatkozni a Spanyol Királyság 1994. szeptember 30-i válasza utáni tétlenségre vagy azon tényre, hogy a Bizottság a beadványaiban elismerte, hogy a jelen ügyben kérdéses adórendszerek vizsgálata késedelmet szenvedett. Sőt, a felperesek állításával ellentétben a Bizottság által a panaszosoknak címzett 1995. július 18-i levél (lásd a fenti 26. pontot) azt tanúsítja, hogy a Bizottság folytatta vizsgálatát, és nem vezethet olyan hallgatólagos határozat elfogadásának elismeréséhez, amelynek értelmében a kérdéses adórendszerek a hatálybalépésük idején nem jelentettek támogatási programokat.

160 Továbbá a felperesek azon tényre is hivatkoznak, hogy a hivatalos vizsgálati eljárást megindító határozat csak a 2000. január 5-i panaszra hivatkozik (lásd a fenti 31. pontot), az 1994. évi panaszra azonban nem.

161 E tekintetben ki kell emelni, hogy a hivatalos vizsgálati eljárást megindító határozat a vitatott három adórendszerre vonatkozik, anélkül azonban, hogy az 1994. évi panaszt megemlítené. A Bizottság e határozatot ugyanis a 2000. január 5-i panaszt követően fogadta el, amelyet a társasági adó alóli mentesség egyik kedvezményezett vállalkozásának versenytársai nyújtottak be.

162 Azon tény azonban, hogy a hivatalos vizsgálati eljárást megindító határozat nem említi az 1994. évi panaszt, nem foglalhatja magában a Bizottság olyan hallgatólagos határozatának fennállását, amely elismeri, hogy a kérdéses rendszerek nem jelentettek állami támogatásokat, mivel – amint említésre került (lásd a fenti 152. pontot) – az ilyen határozat nem lehet hallgatólagos.

163 Ami az arra alapított érvet illeti, hogy a Bizottság az 1994. évi panaszt követően a felperesek által bevezetett egyéb adórendszerekre vonatkozó határozatokat is elfogadott, valamint hogy a megtámadott határozatok önkényes jellegűek, ezt – mint a létező támogatás fogalmára vonatkozó hivatkozott jogalap tekintetében nem releváns érvet – szintén el kell utasítani.

164 Harmadszor semmilyen érv nem alapítható a jogellenes támogatásokról szóló 1983. évi közleményre és az 1991. évi közleményre sem.

165 Ugyanis a jogellenes támogatásokról szóló 1983. évi közlemény épp ellenkezőleg a támogatási tervek bejelentésére vonatkozó kötelezettségre emlékeztet, és többek között megjegyzi, hogy a jogellenesen, „azaz anélkül” nyújtott támogatás valamennyi kedvezményezettje, „hogy a Bizottság a támogatás összeegyeztethetőségéről végleges határozatot hozott volna”, a támogatás visszatérítésére kötelezhető. Igaz ugyan, hogy e közlemény azt is megemlíti, hogy amint a Bizottság tudomására jut, hogy valamely tagállam jogellenes támogatási intézkedéseket fogadott el, a Hivatalos Lapban konkrét figyelmeztetést tesz közzé, amelyben a támogatás potenciális kedvezményezettjeit

a támogatás visszavonhatóságára figyelmezteti (lásd a fenti 11. pontot). Ebből azonban nem lehet arra következtetni, hogy az ilyen figyelmeztetés közzétételének hiánya a támogatás hiányára vonatkozó hallgatólagos határozat elfogadásának tekinthető a fent hivatkozott ítélkezési gyakorlat értelmében (a fenti 148. pontban hivatkozott Sodima kontra Bizottság ügyben hozott ítélet).

166 Semmilyen érv nem alapítható a felperesek által hivatkozott 1991. évi közleményre sem (lásd a fenti 112. pontot). E közlemény ugyanis kimondja különösen, hogy a tagállam nem kielégítő válasza esetén a Bizottság „fenntartja magának" azon lehetőséget, hogy bizonyos jogkörökkel éljen (a kérdéses intézkedések felfüggesztésének elrendelése vagy a támogatás közös piaccal való összeegyeztethetőségének értékeléséhez szükséges észrevételek és adatok közlésére való felszólítás), és végül megjegyzi, hogy „a Bizottság minden olyan esetben élni kíván a fent hivatkozott jogkörökkel, amikor ez szükségesnek bizonyul a Szerződés állami támogatásokra vonatkozó rendelkezései bármilyen megsértésének megszüntetéséhez". E közleményből tehát egyáltalán nem következik, hogy a Bizottság formális válaszának hiánya a Bizottság olyan hallgatólagos határozatával lenne egyenértékű, amely elismeri, hogy a kérdéses intézkedések nem minősülnek támogatásnak.

167 Következésképpen azon érvet, miszerint a Bizottság hallgatólagosan elutasította az 1994. évi panaszt, és elismerte, hogy a kérdéses rendszerek nem jelentenek állami támogatási programokat, el kell utasítani.

168 A fentiekből következik, hogy nem nyert bizonyítást a Bizottság olyan határozatának fennállása, amely elismeri, hogy a kérdéses rendszerek a hatálybalépésük idején nem jelentettek állami támogatási programokat.

169 Mivel a 659/1999 rendelet 1. cikke b) pontjának v. alpontjában foglalt ezen első feltétel nem teljesül, a kérdéses intézkedések nem tekinthetők e rendelkezés értelmében vett létező támogatásoknak.

170 Következésképpen a második feltételre vonatkozó érvelés, amely azt kívánja bizonyítani, hogy a kérdéses intézkedések a közös piac fejlődésének eredményeként váltak támogatássá, hatástalan.

171 Mindenesetre a felpereseknek a 659/1999 rendelet 1. cikke b) pontja v. alpontjában foglalt második feltételre vonatkozó érvelését illetően meg kell állapítani, hogy az nem fogadható el.

172 A felperesek ugyanis előadják, hogy a 659/1999 rendelet 1. cikke b) pontjának v. alpontjából és (4) preambulumbekezdéséből az következik, hogy a közös piac fejlődésének fogalma rokon értelmű az állami támogatásokra vonatkozó politika fejlődésének fogalmával (lásd a fenti 125. pontot).

173 Márpedig emlékeztetni kell arra, hogy a „közös piac fejlődésének" fogalmát a szóban forgó intézkedéssel érintett ágazat gazdasági és jogi környezetének változásaként is lehet értelmezni (a Bíróság C-182/03. és C-217/03. sz., Belgium és Forum 187 kontra Bizottság egyesített ügyekben 2006. június 22-én hozott ítéletének [EBHT 2006., I-5479. o.] 71. pontja). Ilyen változást eredményezhet többek között a versenynek kezdetben ki nem tett piac liberalizációja is (az Elsőfokú Bíróság T-288/97. sz., Regione autónoma Friuli-Venezia Giulia kontra Bizottság ügyben 2001. április 4-én hozott ítéletének [EBHT 2001., II-1169. o.] 89. pontja).

174 E fogalom ugyanakkor nem vonatkozik arra az esetre, amikor a Bizottság egyedül a Szerződés állami támogatásokkal kapcsolatos szabályainak szigorúbb alkalmazása alapján változtatja meg álláspontját (a fenti 173. pontban hivatkozott Belgium és Forum 187 kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítélet 71. pontja). E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy valamely állami intézkedés létező támogatás vagy új támogatás jellege nem függhet a Bizottság szubjektív értékelésétől, és azt a Bizottság minden korábbi közigazgatási gyakorlatától függetlenül kell eldönteni (az Elsőfokú Bíróság fenti 153. pontban hivatkozott Government of Gibraltar kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítéletének 121. pontja, a T-269/99., T-271/99. és T-272/99. sz., Diputación Foral de Guipúzcoa és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 2002. október 23-án hozott ítéletének [EBHT 2002., II-4217. o.] 80. pontja és a T-346/99–T-348/99. sz., Diputación Foral de Álava és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 2002. október 23-án hozott ítéletének [EBHT 2002., II-4259. o.] 84. pontja).

175 Ebből következik, hogy kizárólag az állami támogatásokra vonatkozó politika fejlődésének megállapítása önmagában nem elegendő a 659/1999 rendelet 1. cikke b) pontjának v. alpontja értelmében vett „közös piac fejlődésének" megvalósulásához, mivel magának az állami támogatásnak az EK 87. cikkből eredő objektív fogalma nem módosult.

176 A jelen ügyben a felpereseknek az állami támogatásokra vonatkozó politika fejlődésével kapcsolatos egyetlen érve sem jellemzi a 659/1999 rendelet 1. cikke b) pontjának v. alpontja értelmében vett „közös piac fejlődését".

177 A felperesek ugyanis az állami támogatásokra vonatkozó politika fejlődésével kapcsolatos érvelésük alátámasztása érdekében arra hivatkoznak, hogy az Európai Unió Tanácsa 1997. december 1-jén elfogadta a vállalkozások adóztatásának magatartási kódexét (lásd a fenti 126. pontot).

178 Az Elsőfokú Bíróság e tekintetben kiemeli, hogy a tagállamok kötelezettséget vállaltak arra, hogy fokozatosan megszüntetnek bizonyos ártalmasnak minősülő adóintézkedéseket, a Bizottság pedig kifejezte szándékát, hogy az állami támogatásokra vonatkozó szabályok alapján megvizsgálja vagy újra vizsgálja a tagállamokban hatályos adórendszereket (a magatartási kódex D. és J. pontja).

179 A felperesek állításával ellentétben e magatartási kódex nem tartalmazta az állami támogatás fogalma értékelési kritériumának semmilyen változását, és a felperesek e tekintetben egyébként egyáltalán nem támasztják alá állításukat.

180 A felperesek az adótámogatásokról szóló 1998. évi közleményre is hivatkoznak, amely szerintük tartalmazza az adórendszerek esetenkénti újbóli vizsgálatát (lásd a fenti 126. pontot).

181 Ezen adótámogatásokról szóló 1998. évi közleményben, amely messzemenően a Bíróság és az Elsőfokú Bíróság ítélkezési gyakorlatára támaszkodik, és megvilágítja az EK 87. cikk és az EK 88. cikk adóintézkedésekre való alkalmazását, a Bizottság azonban nem jelenti be az EK 87. cikk és az EK 88. cikk tekintetében az adóintézkedésekre vonatkozó értékelési kritériumok módosítását (lásd ebben az értelemben a fenti 174. pontban hivatkozott Diputación Foral de Guipúzcoa és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítélet 79. pontját és a fenti 174. pontban hivatkozott Diputación Foral de Álava és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítélet 83. pontját).

182 Továbbá a felperesek hangsúlyozzák, hogy a Bizottság a 93/337 határozatban a jelen ügyben alkalmazottól eltérő szelektivitási kritériumot alkalmazott (lásd a fenti 127. pontot).

183 A 93/337 határozatban a Bizottság hangsúlyozta különösen, hogy az adóintézkedések csak bizonyos vállalkozásokra alkalmazandók, és hogy bizonyos tevékenységek azokból nem részesülnek (a határozat III. pontja). A megtámadott végleges határozatokban a Bizottság a bizonyos összeget meghaladó minimális beruházásra vonatkozó, eltérő szelektivitási kritériumra támaszkodott.

184 Az EK 87. cikk (1) bekezdése előírja annak eldöntését, hogy egy adott jogrendszer keretében valamely nemzeti intézkedés előnyben részesít-e „bizonyos vállalkozásokat vagy bizonyos áruk termelését” a többihez képest. Olyan objektív fogalomról van szó, amely különböző szelektivitási kritériumok alapján értékelhető, anélkül azonban, hogy ebből az állami támogatások szelektív jellege értékelési kritériumainak változására kellene következtetni.

185 Ennélfogva a hivatkozott érvek alapján nem lehet arra következtetni, hogy az adóintézkedéseknek az EK 87. cikk (1) bekezdése alapján való értékelése során a Bizottság által alkalmazott szelektivitási kritériumok a vitatott adóintézkedések elfogadását követően változtak volna (lásd ebben az értelemben a fenti 174. pontban hivatkozott Diputación Foral de Guipúzcoa és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítélet 79. pontját).

186 Ezenkívül még ha feltételezzük is, hogy a felperesek bizonyították a támogatásnak való minősülés Bizottság általi értékelése során alkalmazott kritériumok változását, a kérdéses adóintézkedések létező jellegére alapított érv nem fogadható el. Egyáltalán nem nyert bizonyítást ugyanis az, hogy a Bizottság által alkalmazott szelektivitási kritériumok ezen állítólagos változása a 659/1999 rendelet 1. cikke b) pontjának v. alpontja értelmében vett „közös piac fejlődésének" eredménye. E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy e fogalom nem vonatkozik arra az esetre, amikor a Bizottság egyedül a Szerződés állami támogatásokkal kapcsolatos szabályainak szigorúbb alkalmazása alapján változtatja meg álláspontját (a fenti 173. pontban hivatkozott Belgium és Forum 187 kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítélet 71. pontja).

187 Végül a felperesek által hivatkozott 2003/755 határozatot illetően ki kell emelni, hogy nem releváns körülményről van szó. Az e határozatban kérdéses intézkedés ugyanis létező támogatás volt, mivel azt előzetesen bejelentették és engedélyezték, és a létező támogatási programoknak az EK 88. cikk (1) bekezdésében előírt folyamatos vizsgálata keretében a Bizottság elhatározta a kérdéses rendszer újbóli vizsgálatát. A Bíróság egyébként éppen e 2003/755 határozattal kapcsolatban ítélte meg úgy, hogy a „közös piac fejlődésének" fogalma nem vonatkozik arra az esetre, amikor a Bizottság egyedül a Szerződés állami támogatásokkal kapcsolatos szabályainak szigorúbb alkalmazása alapján változtatja meg álláspontját (a fenti 173. pontban hivatkozott Belgium és Forum 187 kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítélet 71. pontja). E határozat tehát egyáltalán nem támasztja alá a felperesek állítását.

188 Következésképpen a felperesek által előadott egyetlen körülmény sem bizonyítja a 659/1999 rendelet 1. cikke b) pontja v. alpontja értelmében vett közös piac fejlődésének fennállását.

189 A fentiekből következik, hogy a kérdéses adórendszerek nem tekinthetők a 659/1999 rendelet 1. cikke b) pontjának v. alpontja értelmében vett létező támogatási programoknak.

190 Ennélfogva a második jogalapnak a 659/1999 rendelet 1. cikke b) pontja v. alpontja megsértésére alapított első részét mint megalapozatlant el kell utasítani.

b) A 659/1999 rendelet 1. cikke b) pontja ii. alpontjának megsértésére alapított, második részről

A felek érvei

191 Amennyiben az Elsőfokú Bíróság elutasítaná annak elismerését, hogy a Bizottság úgy ítélte meg, a mentességi rendszerek nem állami támogatások, a felperesek mégis úgy érvelnek, hogy a jelen ügy körülményei azt bizonyítják, a Bizottság azokat a közös piaccal összeegyeztethetőnek ítélte, és azokat a 659/1999 rendelet 1. cikke b) pontjának ii. alpontja értelmében engedélyezte. E rendelkezés ugyanis többek között a hatálybalépése előtt elfogadott olyan intézkedésekre vonatkozik, amelyekkel kapcsolatban a Bizottság nem emelt kifogást.

192 A jelen ügyben az engedélyezés a Bizottság 1994. május 25-i leveléből és későbbi magatartásából következik. Így a Bizottság a baszk hatóságok e levélre adott válaszainak kézhezvételét követő ésszerű határidőn belül nem indította meg a hivatalos vizsgálati eljárást, noha köteles volt ezen eljárás megindítására, ha a kérdéses rendszerek közös piaccal való összeegyeztethetőségét illetően a legcsekélyebb kétsége is fennállt. Sőt, sem a Bizottság 2000. február 3-i levele, sem a hivatalos eljárást megindító 2000. november 28-i határozata nem utal az 1994-ben lefolytatott vizsgálatra. Ráadásul a Bizottság, azon kötelezettségvállalása ellenére, hogy a Hivatalos Lapban közzéteszi a be nem jelentett támogatási intézkedéseket, amint azokról tudomást szerez, semmilyen figyelmeztetést nem tett közzé a fent említett 2000. november 28-i határozata előtt.

193 A Comunidad autónoma de La Rioja által támogatott Bizottság előadja, hogy a második jogalap e második része nem megalapozott.

Az Elsőfokú Bíróság álláspontja

194 A 659/1999 rendelet 1. cikke b) pontjának ii. alpontja kimondja, hogy létező támogatás az „engedélyezett támogatás, azaz olyan támogatási programok és egyedi támogatások, amelyeket a Bizottság vagy a Tanács engedélyezett".

195 Emlékeztetni kell arra, hogy e rendelkezés azon támogatási intézkedésekre vonatkozik, amelyek a Bizottság által hozott, összeegyeztethetőséget megállapító határozat tárgyát képezték.

196 Az ilyen határozat szükségképpen egyértelmű. A Bizottságnak ugyanis az EK 87. cikkben foglalt feltételek tekintetében kell nyilatkoznia a kérdéses intézkedések közös piaccal való összeegyeztethetőségéről, és az EK 253. cikk alapján e tekintetben meg kell indokolnia az ilyen határozatot.

197 Ezenkívül, amikor arra hivatkoznak, hogy valamely korábban engdélyezett program alapján egyedi intézkedéseket nyújtottak, a Bizottságnak az EK 88. cikk (2) bekezdésében foglalt eljárás megindítása előtt meg kell vizsgálnia, hogy a kérdéses program kiterjed-e, vagy sem ezekre az intézkedésekre, és igenlő válasz esetén, hogy azok megfelelnek-e az e programot jóváhagyó határozatban meghatározott feltételeknek. Csak az e vizsgálat alapján levont nemleges következtetés esetén tekintheti a Bizottság új támogatásoknak a kérdéses intézkedéseket. Ellenben igenlő következtetés esetén a Bizottságnak ezeket az intézkedéseket létező támogatásokként kell kezelnie az EK 88. cikk (1) és (2) bekezdésében meghatározott eljárás szerint (a Bíróság C-47/91. sz., Olaszország kontra Bizottság ügyben 1994. október 5-én hozott ítéletének [EBHT 1994., I-4635. o.] 24–26. pontja és a C-400/99. sz., Olaszország kontra Bizottság ügyben 2005. május 10-én hozott ítéletének [EBHT 2005., I-3657. o.] 57. pontja). Annak eldönthetősége érdekében, hogy az egyedi intézkedések megfelelnek-e, vagy sem a kérdéses programot jóváhagyó határozatban meghatározott feltételeknek, e jóváhagyó határozatnak szükségképpen egyértelműnek kell lennie.

198 Márpedig a jelen ügyben meg kell állapítani, hogy a felperesek állításaik alátámasztására nem nyújtottak be semmilyen határozatot, amelyben a Bizottság a kérdéses adóintézkedéseket engedélyezte volna a közös piaccal összeegyeztethetőnek tekintve azokat.

199 A felperesek azon érve, miszerint az engedélyezés a Bizottság 1994. május 25-i leveléből következik, nem fogadható el, Az 1994. május 25-i levél ugyanis csupán felkéri a Spanyol Királyságot az 1994. évi panaszra vonatkozó észrevételei megtételére, anélkül hogy nyilatkozna a kérdéses intézkedések közös piaccal való összeegyeztethetőségéről. E levél tehát nem jelenthet a kérdéses adórendszereket engedélyező határozatot.

200 Ugyanígy a Bizottság későbbi magatartása sem tekinthető kifejezett jóváhagyó határozatnak. Így sem a Bizottságnak a Spanyol Királyság 1994. szeptember 30-i észrevételei utáni tétlensége, sem a Bizottság által a panaszosoknak küldött 1995. július 18-i levél, amely nem nyilatkozik a kérdéses rendszerek összeegyeztethetőségéről (lásd a fenti 26. pontot), nem jelenthet a 659/1999 rendelet 1. cikke b) pontjának ii. alpontja értelmében vett, a kérdéses adórendszereket engedélyező határozatot.

201 Végül a felperesek azon tényre hivatkoznak, hogy a Bizottság nem említette az 1994. évi panasz benyújtását sem a 2000. február 3-i levelében, amelyben a spanyol hatóságoktól a 2000. január 5-i panaszra vonatkozó információkat kért (lásd a fenti 32. pontot), sem pedig a hivatalos vizsgálati eljárást megindító határozatában. Arra is hivatkoznak, hogy a Bizottság nem tette közzé a kérdéses intézkedéseket a Hivatalos Lapban, noha erre a jogellenes támogatásokról szóló 1983. évi közleményében kötelezettséget vállalt.

202 E körülmények egyike alapján sem állapítható meg azonban a Bizottság 659/1999 rendelet 1. cikke b) pontja ii. alpontja értelmében vett kifejezett engedélyező határozatának fennállása.

203 Ebből következik, hogy a második jogalapnak a 659/1999 rendelet 1. cikke b) pontja ii. alpontja megsértésére alapított második részét mint megalapozatlant szintén el kell utasítani.

204 Következésképpen az arra alapított második jogalapot, hogy a kérdéses adórendszereket létező támogatási programoknak kell tekinteni, mint megalapozatlant, el kell utasítani.

2. A létező támogatásokra alkalmazandó eljárási szabályok megsértésére alapított, harmadik jogalapról

205 A Comunidad autónoma del País Vasco által támogatott felperesek úgy vélik, hogy mivel a mentességi rendszereket létező támogatásoknak kell tekinteni, a megtámadott végleges határozatok sértik az EK 88. cikk (1) bekezdését és a 659/1999 rendelet 17–19. cikkét, mivel azokat az új támogatásokra vonatkozó eljárás végén fogadták el.

206 Az Elsőfokú Bíróság megállapítja, hogy mivel a létező támogatási programoknak való minősítés a jelen ügyben nem fogadható el (lásd a fenti 204. pontot), a Bizottság jogosan tekintette úgy, hogy a kérdéses támogatási programok új támogatásokat jelentenek. Ennek során nem sértette meg a felperesek által hivatkozott eljárási szabályokat.

207 Ebből következik, hogy az eljárási szabályok megsértésére alapított harmadik jogalapot mint megalapozatlant el kell utasítani.

3. Az EK 87. cikk (3) bekezdése c) pontjának megsértésére alapított, negyedik jogalapról

a) A felek érvei

208 A felperesek megjegyzik, hogy a Bizottságnak a megtámadott végleges határozatokban foglalt megjegyzései szerint a mentességi rendszerek nem bírnak „beruházási vagy foglalkoztatási támogatási jelleggel, [mivel] ezen adótámogatások alapja nem a beruházás összege, sem pedig a munkahelyek száma vagy az ezzel összefüggő munkavállalói költségek, hanem az adóalap".

209 A felperesek vitatják az ilyen összefüggés szükségességét, és vitatják, hogy a kérdéses rendszerek pusztán amiatt jelentenek működési támogatásokat, mivel a kedvezményezett vállalkozásokra kivetett társasági adó csökkentett. Az ilyen csökkentés fennállása nem lehet megfelelő ok annak tagadásához, hogy a mentességi rendszerek beruházási támogatás vagy munkahely-teremtési támogatás jellegűek.

210 A felperesek szerint a Bizottság a megtámadott végleges határozatokban elismerte, hogy a kérdéses rendszerek ösztönzik új vállalkozások létrehozását. Sőt, a fent említett követelmény – miszerint a támogatási programok csak akkor minősíthetők beruházási támogatásoknak, ha a beruházás százalékában vannak kifejezve – mint olyan, nem szerepelt a regionális támogatási programokról szóló 1978. évi közleményben. A támogatás összegének a beruházás százalékában való kifejezése csupán annak eldöntésére szolgál, hogy a kérdéses támogatás megfelel-e a támogatások régióban engedélyezett felső határának. Márpedig a Bizottságnak e közleményre kellett volna hivatkoznia, mivel az határozta meg a kérdéses mentességi rendszerek elfogadása időpontjában képviselt álláspontját. A Bizottság a jogbiztonság elvének megsértése nélkül nem támaszkodhatott az 1998. évi iránymutatásra. A Comunidad autónoma del País Vasco is e véleményen van.

211 Mindenesetre a felperesek azt állítják, hogy a kérdéses mentességi rendszerek munkahely-teremtési támogatások voltak. Az azokban való részvétel ugyanis legalább tíz munkahely létrehozásától függött, és attól, hogy tíz évig átlagban fenntartanak ennyi

munkahelyet. Továbbá azon ténynek, hogy a kérdéses támogatási programokat nem a munkavállalói költség százalékában fejezték ki, a fent említett közleményben csak annak kiszámítása tekintetében van jelentősége, hogy a támogatások megfelelnek-e az engedélyezett intenzitásnak.

212 A Comunidad autónoma de La Rioja által támogatott Bizottság e negyedik jogalap elutasítását kéri.

b) Az Elsőfokú Bíróság álláspontja

213 Először is a felperesek a jogbiztonság elvének megsértésére hivatkoznak, mivel a Bizottság a kérdéses 1993. évi adórendelkezések utáni 1998. évi iránymutatást alkalmazta.

214 Mindenekelőtt emlékeztetni kell arra, hogy a Bizottság annyiban van kötve az állami támogatások ellenőrzése terén általa elfogadott keretszabályokhoz és közleményekhez, amennyiben azok nem térnek el a Szerződés rendelkezéseitől (a Bíróság C-351/98. sz., Spanyolország kontra Bizottság ügyben 2002. szeptember 26-án hozott ítéletének [EBHT 2002., I-8031. o.] 53. pontja).

215 Ezt követően ki kell emelni, hogy az 1998. évi iránymutatás 6.1. pontja kimondja, hogy „a Bizottság a regionális támogatások közös piaccal való összeegyeztethetőségét ennek az iránymutatásnak az alapján állapítja meg, amint az hatályba lép”. Az 1998. évi iránymutatásból tehát egyértelműen kitűnik, hogy az az elfogadásának időpontjától kezdve alkalmazandó, éspedig a hatálybalépését megelőzően keletkezett jogviszonyokra is. Ennélfogva az 1998. évi iránymutatás jelen ügyben való alkalmazása nem minősülhet a jogbiztonság elve megsértésének.

216 Igaz ugyan, hogy a 6.1. pont fenntartást is megfogalmaz, miszerint „[a]zokat a támogatási javaslatokat […], amelyeket még azelőtt bejelentenek a Bizottságnak, hogy ezt az iránymutatást közölnék a tagállamokkal, és amelyekre nézve a Bizottság még nem hozott végső határozatot, a bejelentés időpontjában hatályban lévő követelmények alapján bírálják el”.

217 Nem vitatott azonban, hogy a jelen ügyben kérdéses támogatási programokat bejelentés nélkül hajtották végre.

218 Ennélfogva e támogatási programok nem tekinthetők az említett fenntartás értelmében vett olyan „támogatási javaslatok[nak] […], amelyeket még azelőtt bejelente[ttek] a Bizottságnak, hogy [az 1998. évi iránymutatást] közöl[ték volna] a tagállamokkal”, amely fenntartás tehát a jelen ügyben nem alkalmazható.

219 Továbbá és mindenesetre emlékeztetni kell arra, hogy még ha úgy tekinthető is, hogy az 1998. évi iránymutatás alkalmazása szabálytalanságot eredményezhet, ez csak annyiban vonja maga után a megtámadott végleges határozatok jogellenességét, és ennélfogva megsemmisítésüket, ha e szabálytalanság befolyásolhatja a határozatok tartalmát. Ha ugyanis megállapítást nyerne, hogy e szabálytalanság hiányában a Bizottság azonos eredményre jutott volna, amennyiben a szóban forgó hiba semmiképpen sem befolyásolhatta a megtámadott határozatok tartalmát, nincs helye e határozatok megsemmisítésének (lásd ebben az értelemben az Elsőfokú Bíróság T-25/04. sz., González y Díez kontra Bizottság ügyben 2007. szeptember 12-én hozott ítéletének [EBHT 2007., II-3121. o.] 74. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).

220 A jelen ügyben a felperesek egyrészről előadják, hogy a beruházási támogatásnak az 1998. évi iránymutatásban foglalt és a Bizottság által a megtámadott végleges határozatokban alkalmazott meghatározását a regionális támogatási programokról szóló 1978. évi közlemény nem tartalmazta, másrészről pedig hogy a Bizottság tévesen tagadta meg azt, hogy a mentességi rendszereket foglalkoztatási támogatásoknak tekintse.

221 Meg kell azonban állapítani, hogy a felperesek semmilyen bizonyítékot nem nyújtottak be, amely lehetővé tette volna annak megállapítását, hogy a kérdéses rendszerek teljesítik a regionális támogatási programokról szóló 1978. évi közlemény feltételeit (lásd a fenti 10. pontot), és hogy annak alkalmazása a kérdéses adórendszerek eltérő minősítését eredményezte. Közelebbről mind az 1998. évi iránymutatásból, mind pedig a regionális támogatási programokról szóló 1978. évi közleményből kitűnik, hogy a működési támogatások az EK 87. cikk (3) bekezdésének c) pontja alapján főszabály szerint nem nyilváníthatók a közös piaccal összeegyeztethetőnek, amennyiben természetüknél fogva fennáll a veszélye annak, hogy a közös érdekkel ellentétes mértékben hátrányosan befolyásolják a kereskedelmi feltételeket. Továbbá a regionális támogatási programokról szóló 1978. évi közlemény nem tartalmazza a működési, a beruházási vagy a foglalkoztatási támogatás fogalmainak olyan meghatározását, amellyel a jelen ügyben a Bizottság által végzett értelmezés ellentétes lenne. E közlemény ugyanakkor differenciált maximális támogatási intenzitásokat határoz meg az eredeti beruházás százalékában és az eredeti beruházás által létrehozott munkahelyenként európai elszámolási egységben kifejezve (lásd a fenti 10. pontot), amelyekkel kapcsolatban nem nyert bizonyítást, hogy azokat a jelen ügyben kérdéses adórendszerek figyelembe vették.

222 Ennélfogva – még ha feltételezzük is, hogy az 1998. évi iránymutatásnak a regionális támogatási programokról szóló 1978. évi közlemény helyett való alkalmazása tévesnek tekinthető – ebből semmiképpen nem ered a megtámadott végleges határozatok tartalmára kiható olyan következmény, amely azok jogellenességét vonná maga után.

223 Másodszor a felperesek azon érveit illetően, amelyek vitatják a Bizottság által az EK 87. cikk (3) bekezdésének c) pontja tekintetében végzett értékelést, az Elsőfokú Bíróság emlékeztet arra, hogy a Bizottság e rendelkezés alkalmazása során széles mérlegelési jogkörrel rendelkezik, amelynek gyakorlása közösségi összefüggésben megvalósítandó, összetett gazdasági és társadalmi értékeléseket foglal magában (a Bíróság 310/85. sz., Deufil kontra Bizottság ügyben 1987. február 24-én hozott ítéletének [EBHT 1987., 901. o.] 18. pontja). A bírósági felülvizsgálat ezen mérlegelési jogkör tekintetében az eljárási és az indokolási szabályok betartásának vizsgálatára, valamint a megállapított tények tárgyi pontosságának, továbbá a téves jogalkalmazás, a tényekre vonatkozó nyilvánvaló mérlegelési hiba és a hatáskörrel való visszaélés hiányának ellenőrzésére korlátozódik (a Bíróság C-56/93. sz., Belgium kontra Bizottság ügyben 1996. február 29-én hozott ítéletének [EBHT 1996., I-723. o.] 11. pontja és a C-372/97. sz., Olaszország kontra Bizottság ügyben 2004. április 29-én hozott ítéletének [EBHT 2004., I-3679. o.] 83. pontja; a fenti 68. pontban hivatkozott Demesa-ügyben hozott ítélet 273. pontja).

224 A jelen ügyben a Bizottság a megtámadott végleges határozatokban úgy ítélte meg, hogy a társasági adó alóli mentességet előíró kérdéses adórendszerek részben mentesítik a kedvezményezett vállalkozásokat a társasági adó alól, és működési támogatás jellegűek.

225 Meg kell állapítani, hogy a Bizottság ennek során nem követett el nyilvánvaló mérlegelési hibát.

226 A működési támogatások ugyanis arra irányulnak, hogy csökkentsék a vállalkozás által mindennapos üzletvezetése vagy rendes tevékenysége keretében általában viselendő költségeket (a Bíróság C-156/98. sz., Németország kontra Bizottság ügyben 2000. szeptember 19-én hozott ítéletének [EBHT 2000., I-6857. o.] 30. pontja; az Elsőfokú Bíróság T-459/93. sz., Siemens kontra Bizottság ügyben 1995. június 8-án hozott ítéletének [EBHT 1995., II-1675. o.] 48. pontja és a T-190/00. sz., Regione Siciliana kontra Bizottság ügyben 2003. november 27-én hozott ítéletének [EBHT 2003., II-5015. o.] 130. pontja). Az 1998. évi iránymutatásból is kitűnik, hogy a működési támogatások a vállalkozás folyó kiadásainak csökkentésére irányulnak (lásd a fenti 14. pontot).

227 Márpedig a jelen ügyben az adómentességek esetén éppen erről van szó. E tekintetben a 18/1993, 5/1993 és 11/1993 Norma Foraloknak a kérdéses társasági adó alóli mentességekről rendelkező 14. cikkéből kitűnik, hogy a minimális beruházás megvalósításának és minimális számú munkahely létrehozásának kötelezettsége csak a támogatási programban való részvétel feltételeit jelenti, amelyek az adómentességekben való részesüléshez szükségesek (lásd a fenti 18. pontot). Amennyiben e feltételek teljesülnek, a támogatás összege a működési eredménynek megfelelő pozitív adóalaptól függ, nem pedig a beruházás összegétől. Így a minimális beruházásra és a minimális számú munkahely létrehozására vonatkozó e feltételek ellenére az adómentességeket a társaságok által elért nyereség alapján, nem pedig a beruházások összege vagy a létrehozott munkahelyek száma alapján számítják ki. Az adómentességek tehát az 1998. évi iránymutatás értelmében nem kapcsolódnak beruházáshoz (lásd a fenti 15. pontot).

228 A Bizottság tehát jogosan tekintette úgy, hogy a kedvezményezett vállalkozások által főszabály szerint viselendő terheket csökkentő kérdéses adómentességek működési támogatásokat jelentenek, és nem beruházási vagy foglalkoztatási támogatás jellegűek.

229 E tekintetben a felperesek nem szolgáltak semmilyen információval, amely bizonyította volna a Bizottság által elkövetett nyilvánvaló mérlegelési hibát, és amelynek az értelmezése megfelelt volna az EK 87. cikknek és az e rendelkezés által követett torzításmentes verseny célkitűzésének.

230 Ebből következik, hogy az EK 87. cikk (3) bekezdése c) pontjának megsértésére alapított, negyedik jogalapot el kell utasítani.

4. Az eljárási hibára, valamint a jogbiztonság, a gondos ügyintézés, a bizalomvédelem és az egyenlő bánásmód elvének megsértésére alapított, ötödik jogalapról

231 A felperesek és a támogatásuk érdekében beavatkozók másodlagosan a megtámadott végleges határozatok 3. cikkében foglalt, a támogatások visszatérítésére vonatkozó kötelezettség megsemmisítését kérik. E kérelem alátámasztása érdekében először is eljárási hibára hivatkoznak. Ezt követően a jogbiztonság és a gondos ügyintézés elvének, a bizalomvédelem elvének, valamint az egyenlő bánásmód elvének megsértésére hivatkoznak.

a) Az eljárási hibára alapított kifogásról

A felek érvei

232 A felperesek azt sérelmezik, hogy a Bizottság figyelmen kívül hagyta a Spanyol Királyság által a hivatalos vizsgálati eljárás keretében benyújtott észrevételeket. Úgy érvelnek, hogy a Spanyol Királyság a harmadik személyek észrevételeire adott válaszát tartalmazó 2001. szeptember 17-i levélben a bizalomvédelemre alapított érvet hozott fel a már nyújtott támogatások visszatérítettése lehetőségének vitatása érdekében. A felperesek szerint a Bizottság helytelenül vélte úgy, hogy ezen észrevételeket határidőn túl terjesztették elő. A Bizottság ilyen magatartása szerintük a tagállam védelemhez való jogának megsértését eredményezheti. Hozzáteszik, hogy e magatartás nem akadályozza meg az Elsőfokú Bíróságot a felülvizsgálati jogkörének gyakorlásában.

233 A Bizottság vitatja ezen érvelést.

Az Elsőfokú Bíróság álláspontja

234 A 659/1999 rendelet 6. cikkének (1) bekezdése kimondja, hogy a hivatalos vizsgálati eljárást megindító határozatban a Bizottság felszólítja az érintett tagállamot és az egyéb érdekelt feleket, hogy nyújtsák be észrevételeiket egy meghatározott, általában egy hónapot meg nem haladó határidőn belül, amely határidőt a Bizottság meghosszabbíthatja. A 659/1999 rendelet 6. cikkének (2) bekezdése pedig kimondja, hogy a Bizottság a beérkezett észrevételeket közli az érintett tagállammal, amely általában egy hónapot meg nem haladó előírt határidőn belül válaszolhat a benyújtott észrevételekre, amely határidőt a Bizottság meghosszabbíthatja (lásd a fenti 6. pontot).

235 A jelen ügyben ki kell emelni, hogy a 659/1999 rendelet 6. cikke (1) bekezdésének megfelelően a hivatalos vizsgálati eljárást megindító 2000. november 28-i határozat felszólította a spanyol hatóságokat észrevételeik megtételére, amit azok 2001. február 5-én meg is tettek. Ezt követően a 2001. szeptember 17-i levélben válaszoltak a harmadik személyek által benyújtott észrevételekre, és a jogos bizalomra alapított érvre vonatkozó észrevételeket fogalmaztak meg a „Kiegészítő észrevételek: a jogos bizalom megakadályozza a támogatásokat visszatéríttető határozatot” című részben.

236 A megtámadott határozatokban a Bizottság úgy vélte, hogy nem kell figyelembe venni ezen kiegészítő észrevételeket, amelyek a 2001. február 5-i levelekben előterjesztett észrevételekhez kapcsolódnak, mivel azok a 659/1999 rendelet 6. cikkének (1) bekezdésében előírt egy hónapos határidő lejárta után érkeztek meg a Bizottsághoz.

237 A felperesek úgy vélik, hogy a Bizottság ennek során megsértette az érintett tagállam védelemhez való jogát.

238 Először is emlékeztetni kell arra, hogy a védelemhez való jog megsértése jellegénél fogva egyénhez kötődő jogellenességnek minősül (lásd az Elsőfokú Bíróság T-67/00., T-68/00., T-71/00. és T-78/00. sz., JFE Engineering és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 2004. július 8-án hozott ítéletének [EBHT 2004., II-2501. o.] 425. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot), amelyre tehát magának az érintett tagállamnak kell hivatkoznia (lásd ebben az értelemben az Elsőfokú Bíróság T-198/01. sz., Technische Glaswerke Ilmenau kontra Bizottság ügyben 2004. július 8-án hozott ítéletének [EBHT 2004., II-2717. o.] 203. pontját).

239 Ennélfogva a jelen ügyben a felperesek nem hivatkozhatnak az érintett tagállam, a jelen ügyben a Spanyol Királyság védelemhez való jogának megsértésére alapított kifogásra.

240 Másodszor, még ha feltételezzük is, hogy a felperesek hivatkozhatnak ilyen kifogásra, azt az Elsőfokú Bíróság nem fogadhatja el.

241 Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a védelemhez való jog tiszteletben tartásának elve megköveteli, hogy az érintett tagállam lehetőséget kapjon álláspontjának ismertetésére az érdekelt harmadik személyek által az EK 88. cikk (2) bekezdésének megfelelően tett azon észrevételek tekintetében, amelyekre a Bizottság a határozatát alapozni kívánja, és amennyiben a tagállam nem kapott lehetőséget arra, hogy ezen észrevételek tekintetében az álláspontját kifejtse, a Bizottság az ezen állammal szemben hozott határozatát nem alapozhatja ezekre az észrevételekre. A védelemhez való jog e megsértése a megsemmisítést azonban csak akkor vonja maga után, ha e szabálytalanság nélkül az eljárás más eredményre vezethetett volna (a Bíróság 259/85. sz., Franciaország kontra Bizottság ügyben 1987. november 11-én hozott ítéletének [EBHT 1987., 4393. o.] 12. és 13. pontja, valamint a C-301/87. sz., Franciaország kontra Bizottság ügyben 1990. február 14-én hozott ítéletének [EBHT 1990., I-307. o.] 29–31. pontja).

242 A jelen ügyben a felperesek éppen azt róják a Bizottság terhére, hogy nem vette figyelembe a Spanyol Királyságnak a 2001. szeptember 17-i levelében foglalt észrevételeit, amely levélben a Spanyol Királyság egy érdekelt harmadik személy, az Unión General de Trabajadores de La Rioja által benyújtott, a jogalap nélkül nyújtott támogatások visszatérítettetése iránti kérelemre válaszolt.

243 Ki kell azonban emelni, hogy a megtámadott határozatok nem a fent említett követelésen alapulnak.

244 Az egyes megtámadott határozatok 3. cikkében foglalt, a támogatások visszatérítettésének elrendelése annak logikus, szükségszerű és kizárólagos következménye, hogy a Bizottság előzetesen bizonyította a kérdéses támogatások jogellenes és a közös piaccal összeegyeztethetetlen jellegét.

245 Továbbá meg kell állapítani, hogy a felperesek megelégednek az eljárási szabálytalanságra való utalással, anélkül hogy akárcsak hivatkoznának és *a fortiori* bizonyítanák, hogy e szabálytalanság hiányában az eljárás más eredményre vezethetett volna.

246 A fenti megfontolásokból következik, hogy az érintett tagállam védelemhez való jogának megsértésére alapított kifogást el kell utasítani.

b) A jogbiztonság és a gondos ügyintézés elvének, a bizalomvédelem elvének, valamint az egyenlő bánásmód elvének megsértésére alapított kifogásról

A felek érvei

247 A felperesek és a támogatásuk érdekében beavatkozók úgy vélik, hogy a Bizottság bennük és a kedvezményezettekben megalapozott várakozásokat keltett azt illetően, hogy a kérdéses adóintézkedések „a közösségi jog szerint jogszerűek”, és hogy nincs visszatérítettés iránti kérelem.

248 Kifejtik, hogy még ha bizonyítást nyer is a be nem jelentett támogatás fennállása, annak kedvezményezettjei rendkívüli körülmények esetén hivatkozhatnak a jogos bizalomra. A Confebask továbbá úgy véli, hogy a gazdasági szereplőknek az adókedvezményeket bevezető általános szabályok „jogszerűségébe” vetett jogos bizalmát könnyebben el kell ismerni, mint amikor a támogatás egyedi aktusból ered.

249 E tekintetben először is azt állítják, hogy a Bizottság 1994. május 25-i levele és ezt követő magatartása arról győzte meg őket, hogy a kérdéses rendszerek megfelelnek a közösségi jognak.

250 A Bizottság ugyanis e levélben arra figyelmeztetett, hogy megindíthatja az EK 88. cikk (2) bekezdése szerinti eljárást, ha a tájékoztatáskérésére nem kap kielégítő választ. Márpedig a felperesek hangsúlyozzák, hogy a Bizottság ezen eljárást nem indította meg azt követően, hogy megkapta a baszk hatóságok válaszát. Sőt, a „spanyol hatóságokkal" való találkozókon csupán a Comunidad autónoma de La Rioja volt jelen, amire a Bizottság az 1995. július 18-i levelében hivatkozik is. A nemzeti hatóságok és a baszk hatóságok azokon nem vettek részt. Következésképpen a Bizottság azáltal, hogy nem hozott arra utaló intézkedéseket, hogy folytatja a mentességi rendszerek elemzését, és a hivatalos vizsgálati eljárást csak 2000. november 28-án indította meg, eközben azt a benyomást keltette, hogy a baszk hatóságok 1994 szeptemberében közölt válasza kielégítő, és hogy a kérdéses rendszerek nem jelentenek állami támogatásokat, vagy adott esetben a közös piaccal összeegyeztethető támogatásokat jelentenek.

251 A felperesek és a Comunidad autónoma del País Vasco kiemeli különösen, hogy a Bizottság köteles volt ésszerű határidőn belül nyilatkozni. A Bíróság így a 223/85. sz., RSV kontra Bizottság ügyben 1987. november 24-én hozott ítéletében (EBHT 1987., 4617. o.) kimondta, hogy a hivatalos vizsgálati eljárás keretében való határozathozatalhoz a 26 hónapos időtartam nem megengedhető, és hogy a bizalomvédelem elve alapján lehetetlenné teszi a már kifizetett támogatások visszatéríttetését. A Bizottság gyakorlata végeredményben ezen ítélkezési gyakorlatból merítkezik, és a felperesek e tekintetben az egyenlő bánásmód elvének megsértésére is hivatkoznak. Továbbá a Bizottság köteles gondosan eljárni az előzetes vizsgálatok során. E kötelezettség a Bizottságot is inkább terheli, mivel a hivatalos vizsgálati eljárást megindító határozatok nem okoznak komolyabb nehézségeket, ugyanis csak előzetes értékeléseket tartalmaznak. Végül azon körülmény, hogy valamely támogatást nem jelentettek be, nem mentesíti a Bizottságot azon kötelezettség alól, hogy a hivatalos vizsgálati eljárást haladéktalanul megindítsa. A jogbiztonság követelménye ugyanis még ilyen körülmények között is kizárja, hogy a Bizottság határozatlan ideig késlekedjen jogköreinek gyakorlásával.

252 Márpedig a jelen ügyben a Bizottság a hivatalos vizsgálati eljárást megindító határozatot 79 hónappal azt követően hozta, hogy az 1994. évi panaszt 1994. április 28-án nyilvántartásba vette. Az ilyen időtartamú előzetes vizsgálat ésszerűtlen. Ezen időtartamra figyelemmel a támogatások visszatéríttetése a jelen ügyben a gondos ügyintézés elvét is sérti.

253 Sőt, a jelen ügyben az 1994. május 25-i levélből kitűnik, hogy a Bizottság már az 1994. évi panasz 1994. április 28-án való nyilvántartásba vételekor rendelkezett a határozathozatalához szükséges minden információval. Ráadásul a Bizottság az 1996. január 19-i levelében a spanyol hatóságoktól nem kért semmilyen konkrét információt, és a felperesek benyújtják a baszk kormány fejléces, alá nem írt, 1996. február 5-i levelét, amelyről azt állítják, hogy az a Bizottság 1996. január 19-i levelére adott válasz. E levél hangsúlyozza a kérdéses intézkedéssel általános jellegét, és jelzi azon tényt, hogy ezen intézkedések címzettje mindazon vállalkozás, amelyet a Norma Foralok érinthetnek. Ezenkívül a hivatalos vizsgálati eljárást megindító határozat az e szakaszban kért információk közlése tekintetében nem említ semmilyen, a spanyol hatóságoknak betudható késedelmet. Továbbá a Bizottság nem hivatkozhat sikeresen az egyéb adórendszerek előzetes megvizsgálásának szükségességére, mivel az ítélkezési gyakorlat megtagadja a pusztán adminisztratív célszerűséggel kapcsolatos indokok figyelembevételét. Végül a Bizottság a megtámadott végleges határozatokban elismerte, hogy valamely általános támogatási program vizsgálata keretében nem szükséges elemezni az adórendszerek „tényleges hatását”.

254 Másodszor a felperesek úgy érvelnek, hogy a Bizottság a Hivatalos Lapban nem tett közzé figyelmeztetést a jogellenes támogatásokról szóló 1983. évi közleménye ellenére, amely kimondja, hogy a Bizottság így tesz, amint tudomására jutnak jogellenes támogatási intézkedések.

255 Harmadszor a felperesek úgy érvelnek, hogy a Bizottság határozathozatali gyakorlatából kitűnik, hogy – ideértve a be nem jelentett támogatások eseteit is – amikor az előzetes vizsgálat időtartama túllépte az ésszerű határidőt, a Bizottság nem követelte a támogatások visszatérítettését. A felperesek különösen a Bizottság néhány egyedi határozatára (az olasz kormány által szemészeti termékek gyártójának [Industrie Ottiche Riunite – IOR] nyújtott támogatásról szóló, 1990. július 25-i 92/329/EGK bizottsági határozat [HL 1992. L 183., 30. o.] és a Franciaország által a „Bretagne

Angleterre Irlande" [„BAI3" vagy „Brittany Ferries"] társaság javára végrehajtott állami támogatásról szóló, 2001. május 8-i 2002/15/EK bizottsági határozat [HL 2002. L 12., 33. o.]), valamint a koordinációs központokra vonatkozó bizottsági határozatokra hivatkoznak (különösen a Spanyol Királyság által a „vizcayai koordinációs központokra" alkalmazott állami támogatási programról szóló, 2002. augusztus 22-i 2003/81/EK bizottsági határozat [HL 2003. L 31., 26. o.]; a Németország által az ellenőrzési és koordinációs központok javára végrehajtott támogatási programról szóló, 2002. szeptember 5-i 2003/512/EK bizottsági határozat [HL 2003. L 177., 17. o.]; a Luxemburg által végrehajtott C 50/2001 [korábbi NN 47/2000] – Finanszírozási társaságok – állami támogatási programról szóló, 2002. október 16-i 2003/438/EK bizottsági határozat [HL 2003. L 153., 40. o.]; a Franciaország által a koordinációs és logisztikai központok javára végrehajtott állami támogatási programról szóló, 2003. május 13-i 2004/76/EK bizottsági határozat [HL 2004. L 23., 1. o.]; a Belgium által az US Foreign Sales Corporation társaságokra alkalmazandó adórendszer formájában végrehajtott támogatási programról szóló, 2003. június 24-i 2004/77/EK bizottsági határozat [HL 2004. L 23., 14. o.]). A felperesek a társasági adóra vonatkozó spanyol törvényekről szóló, 2000. október 31-i 2001/168/ESZAK bizottsági határozatra (HL 2001. L 60., 57. o.) is hivatkoznak. Tehát a jelen ügyben az egyenlő bánásmód elvének megsértésére hivatkoznak.

256 Végül a Confebask szerint a Bizottság módosította a tagállamok adórendszereire vonatkozó értékelését, amikor elfogadta az adótámogatásokról szóló 1998. évi közleményét. E tekintetben az e közlemény végrehajtásáról szóló első éves jelentésből (COM (1998) 595 végleges) kitűnik, hogy a Bizottság célkitűzése így „a vállalkozások közvetlen adóztatásával kapcsolatos állami támogatásokra vonatkozó szabályok alkalmazásának megvilágítása" volt. A Confebask hangsúlyozza továbbá, hogy a fenti 70. pontban hivatkozott Demesa és Territorio Histórico de Álava kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítéletben a bizalomvédelem elvének megsértésére alapított jogalap elutasítása nem zárja ki a jelen ügyben a már nyújtott támogatások visszatérítettésére vonatkozó kötelezettség megsemmisítését.

257 A Comunidad autónoma de La Rioja által támogatott Bizottság e kifogás elutasítását kéri.

Az Elsőfokú Bíróság álláspontja

– A jogbiztonság és a gondos ügyintézés elvének az előzetes vizsgálat időtartama miatti megsértésére alapított kifogásról

258 A felperesek arra hivatkoznak, hogy a Bizottság azáltal, hogy a hivatalos vizsgálati eljárást csak 2000. november 28-án, azaz 79 hónappal az 1994. évi panasz nyilvántartásba vétele után indította meg, túllépte az előzetes vizsgálati eljárás ésszerű időtartamát, tehát megsértette a jogbiztonság és a gondos ügyintézés elvét.

259 Az Elsőfokú Bíróság emlékeztet arra, hogy az 1994. évi panasz idején és a 659/1999 rendelet elfogadásáig a Bizottság nem volt konkrét határidőkhöz kötve. A Bizottságnak azonban ügyelnie kellett arra, hogy a jogbiztonság alapvető követelményének tiszteletben tartása érdekében ne késlekedjen határozatlan ideig jogköreinek gyakorlásával (lásd a Bíróság C-74/00. P. és C-75/00. P. sz., Falck és Acciaierie di Bolzano kontra Bizottság egyesített ügyekben 2002. szeptember 24-én hozott ítéletének [EBHT 2002., I-7869. o.] 140. pontját, valamint a C-346/03. és C-529/03. sz., Atzeni és társai egyesített ügyekben 2006. február 23-án hozott ítéletének [EBHT 2006., I-1875. o.] 61. pontját).

260 Mivel ugyanis az állami támogatások közös piaccal való összeegyeztethetőségének értékelése a Bizottság kizárólagos hatáskörébe tartozik, a Bizottságnak a Szerződés állami támogatásokra vonatkozó alapvető rendelkezései gondos végrehajtásának érdekében alaposan és pártatlanul kell megvizsgálnia a közös piaccal összeegyeztethetetlen támogatást bejelentő panaszt. Ebből következik, hogy a Bizottság nem hosszabbíthatja korlátlanul a panasz tárgyát képező állami intézkedések előzetes vizsgálatát. Valamely panasz vizsgálata időtartamának ésszerű jellegét minden ügy egyedi körülményei, különösen az ügy összefüggései, a Bizottság által folytatott eljárás különböző szakaszai és az ügy összetettsége alapján kell értékelni (az Elsőfokú Bíróság T-395/04. sz., Air One kontra Bizottság ügyben 2006. május 10-én hozott ítéletének [EBHT 2006., II-1343. o.] 61. pontja).

261 A jelen ügyben nem vitatott, hogy az 1994. április 28-án nyilvántartásba vett 1994. évi panasz révén a Bizottságnak tudomása volt a kérdéses támogatási programokról. Az sem vitatott, hogy a Bizottság 2000. november 28-án közölte a spanyol hatóságokkal azon határozatát, hogy a kérdéses adómentességekre vonatkozóan megindítja a hivatalos vizsgálati eljárást.

262 Több mint hat és fél évre becsülhető időtartam telt el tehát a Bizottságnak a kérdéses támogatási programokról való tudomásszerzése és az utóbbiakra vonatkozó hivatalos vizsgálati eljárás megindításának időpontja között.

263 Azonban először is ki kell emelni, hogy a kérdéses adóintézkedések a Bizottság részéről a spanyol jogszabályok alapos vizsgálatát tették szükségessé. A panaszosoknak címzett 1995. július 18-i levelében a Bizottság így kifejtette, hogy folytatja a spanyol adórendszer és a tagállamokban hatályban lévő autonóm adórendszerek elemzését, figyelemmel különösen a különböző tagállamokban megfigyelhető szövetségi fejlődésre. Megjegyezte, hogy a Bizottság szervezeti egységei beszerzik a szükséges adatokat, ami „jelentős gyűjtő- és elemzőmunkát" kíván. Noha az elvégzendő vizsgálat összetettsége önmagában a jelen ügyben nem indokolja az előzetes vizsgálat időtartamát, figyelembe veendő körülményt jelent.

264 Másodszor meg kell állapítani, hogy az eljárás időtartama nagy részben a spanyol hatóságoknak tudható be.

265 Az 1996. január 19-i levél ugyanis, amelyben a Bizottság a kérdéses intézkedések kedvezményezettjeire vonatkozó információkat kért a spanyol hatóságoktól, válasz nélkül maradt.

266 E tekintetben a Bizottságnak alapos oka volt ezen információk kérésére. A jelen ügyben ugyanis a kérdéses adómentességek nyújtása egyrészről időben korlátozott volt, mivel azokból kizárólag az 1994. december 31-ig létrehozott vállalkozások részesülhettek, másrészről pedig a megkövetelt feltételek vizsgálata után a tartományi kormány képviselői tanácsának engedélyétől függött (lásd a fenti 18. pontot). Ennélfogva a kérdéses adómentességek közös piaccal való összeegyeztethetőségére vonatkozó határozat szempontjából a kedvezményezettek kiléte – különösen a kérdéses intézkedések hatálya tekintetében – lényegi jelentőségű lehetett.

267 Márpedig a spanyol hatóságok által hivatalosan a Bizottságnak címzett egyetlen benyújtott levél az 1994. szeptember 30-i levél, amely lényegében a kérdéses nemzeti intézkedések általános jellegét hangsúlyozza, és vitatja az állami támogatások létét.

268 Meg kell állapítani, hogy a Bizottságnak a kérdéses rendszerek végrehajtására és azok kedvezményezettjeire vonatkozó 1996. január 19-i kérdése válasz nélkül maradt annak ellenére, hogy a spanyol hatóságok az 1996. február 19-i és március 21-i levélben még határidő-hosszabbítást is kértek e kérdés megválaszolására (lásd a fenti 29. pontot).

269 Igaz ugyan, hogy a felperesek benyújtják a baszk kormány fejléces, alá nem írt, 1996. február 5-i levelét, amelyről azt állítják, hogy az a Bizottság 1996. január 19-i levelére adott válasz. Nem nyújtanak be azonban bizonyítékot arra vonatkozóan, hogy e választ a Bizottsággal hivatalosan közölték, a Bizottság pedig állítja, hogy azt nem kapta meg.

270 Ezenkívül az 1996. február 19-i és március 21-i levelében a Spanyol Királyság kérte, hogy a Bizottság hosszabbítsa meg az 1996. január 19-i levélre adandó válasz határidejét (lásd a fenti 29. pontot), ami megerősíti a Bizottság állítását, miszerint semmilyen választ nem kapott a kérdéseire. Ráadásul meg kell állapítani, hogy az 1996. február 5-i levél tartalma, amely a kérdéses intézkedések általános jellegét hangsúlyozza, és azon

tényt jelzi, hogy ezen intézkedések címzettje mindazon vállalkozás, amelyet e Norma Foralok érinthetnek, nem ad pontos választ a Bizottság által a kedvezményezetteket illetően feltett kérdésekre.

271 A Bizottság tehát csak azt követően értékelte úgy, hogy a kérdéses adóintézkedéseket illetően elegendő adattal rendelkezik a hivatalos vizsgálati eljárás 2000. november 28-án történő megindításához, miután egyrészről Álavában a kérdéses adórendelkezések alapján az egyik kedvezményezett vállalkozásnak nyújtott támogatást illetően 2000. január 5-én újabb panaszt kapott, másrészről pedig miután e tekintetben megkapta a spanyol hatóságok észrevételeit.

272 Végül az ügy irataiból nem tűnik ki, hogy a Bizottságot felszólították volna arra, hogy az 1994. évi panaszt illetően foglaljon állást a helyzet tisztázása, sőt – az ügy jelentőségére figyelemmel – adott esetben az esetleges mulasztásának megállapíttatása érdekében.

273 Ennélfogva az előzetes eljárás időtartama a fentiekre tekintettel messzemenően a spanyol hatóságoknak tudható be, akik nem csak hogy elmulasztották a kérdéses rendszerek bejelentését, de azt is megtagadták, hogy a Bizottságnak megfelelő tájékoztatást nyújtsanak (lásd ebben az értelemben a C-303/88. sz., Olaszország kontra Bizottság ügyben 1991. március 21-én hozott ítélet [EBHT 1991., I-1433. o.] 43. pontját).

274 Harmadszor az adóintézkedések hátterét illetően ki kell emelni, hogy az 1996-tól 1999-ig tartó időszakban a Bizottság megvizsgált a felperesek által ezen időszakban bevezetett egyéb adórendszereket is (az 1994-ben, 1996-ban és 1997-ben bevezetett adójóváírások, valamint az 1996-ban bevezetett adóalap-csökkentések, amelyek többek között a fenti 68. és 70. pontban hivatkozott Demesa-ügyben hozott ítélet és a Diputación Foral de Álava kontra Bizottság ügyben 2002. október 23-án hozott ítélet alapjául szolgáló ügyekben voltak kérdésesek). Így a Bizottság, miután 1996 júniusában és 1997 októberében panaszokat nyújtottak be hozzá a 45%-os adójóváírásnak és a társaságiadó-alap csökkentésének Territorio de Histórico de Álavában a Demesa és a Ramondín vállalkozásokra történő alkalmazásával szemben, több eljárást is indított, amelyek az 1999/718 és a 2000/795 határozatok (lásd a fenti 68. pontot), valamint a 45%-os adójóváírást és a társaságiadó-alap csökkentését bevezető rendszereket illetően a hivatalos vizsgálati eljárást megindító 1999. augusztus 17-i és szeptember 29-i bizottsági határozatok elfogadásához vezettek,

amely eljárást megindító határozatok maguk is az Elsőfokú Bírósághoz benyújtott keresetek tárgyát képezték (a fenti 174. pontban hivatkozott Diputación Foral de Guipúzcoa és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítélet és a Diputación Foral de Álava és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítélet). Igaz ugyan, hogy ezen eljárások nem a jelen ügyben kérdéses 1993. évi adómentességekre vonatkoznak, azonban azokban is ugyanezen hatóságok által elfogadott adókedvezményekről volt szó, amelyek ugyanazon típusú jogi problémákat vethetik fel, és a Bizottság az állami támogatások területén rendelkezésére álló mérlegelési mozgástere keretében úgy ítélhette meg, hogy azokat gyorsabban el kell bírálni, figyelemmel különösen arra, hogy a jelen ügyben kérdéses adómentességek kedvezményezettjeire vonatkozó kérdéseire nem kapott választ.

275 A fentiekből következik, hogy a jelen ügy sajátos körülményei között az előzetes eljárás időtartama nem sértette a jogbiztonság általános elvét.

276 Végül azon érveket illetően, hogy a Bizottság megsértette a gondos ügyintézés elvét, meg kell állapítani, hogy azok lényegében szorosan kapcsolódnak a jogbiztonság elvének az előzetes vizsgálat időtartama miatti megsértésére alapított érvhez, ezért azokat a fentiekre tekintettel el kell utasítani.

277 Következésképpen a jogbiztonság és a gondos ügyintézés elvének megsértésére alapított kifogást el kell utasítani.

– A bizalomvédelem elvének megsértésére alapított kifogásról

278 Előzetesen emlékeztetni kell arra, hogy a valamely támogatás szabályszerűségébe vetett jogos bizalomra csak abban az esetben lehet hivatkozni, ha ezt a támogatást az EK 88. cikkben előírt eljárás betartásával nyújtották (a Bíróság C-5/89. sz., Bizottság

kontra Németország ügyben 1990. szeptember 20-án hozott ítéletének [EBHT 1990., I-3437. o.] 14. pontja és a fenti 157. pontban hivatkozott Regione autónoma della Sardegna kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 64. pontja).

279 Ugyanis a regionális hatóságnak és a gondosan eljáró gazdasági szereplőnek rendes körülmények között meg kell tudnia győződni arról, hogy ezen eljárást betartották (a Bíróság fenti 278. pontban hivatkozott Bizottság kontra Németország ügyben hozott ítéletének 14. pontja és a C-169/95. sz., Spanyolország kontra Bizottság ügyben 1997. január 14-én hozott ítéletének [EBHT 1997., I-135. o.] 51. pontja; a fenti 68. pontban hivatkozott Demesa-ügyben hozott ítélet 236. pontja).

280 Továbbá, mivel az EK 88. cikk nem tesz különbséget aszerint, hogy támogatási programokról vagy egyedi támogatásokról van-e szó, ezen elvek – a Confebask állításával ellentétben (lásd a fenti 248. pontot) – támogatási programok esetében is alkalmazandók.

281 A jelen ügyben nem vitatott, hogy a megtámadott végleges határozatok által érintett adómentességeket az EK 88. cikk (3) bekezdésének megsértésével, előzetes bejelentés nélkül vezették be.

282 Az ítélkezési gyakorlat azonban nem zárja ki annak lehetőségét, hogy a be nem jelentett, és ezért jogellenes támogatás kedvezményezettjei – amint a jelen ügyben kérdéses rendszerek esetében is – a támogatás visszatérítésének vitatása érdekében olyan rendkívüli körülményekre hivatkozzanak, amelyek jogszerűen megalapozhatták az e támogatás szabályszerű jellegébe vetett bizalmukat (a Bíróság C-183/91. sz., Bizottság kontra Görögország ügyben 1993. június 10-én hozott ítéletének [EBHT 1993., I-3131. o.] 18. pontja; lásd ebben az értelemben a fenti 70. pontban hivatkozott Demesa és Territorio Histórico de Álava kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítélet 51. pontját; lásd ebben az értelemben az Elsőfokú Bíróság T-126/96. és T-127/96. sz., BFM és EFIM kontra Bizottság egyesített ügyekben 1998. szeptember 15-én hozott ítéletének [EBHT 1998., II-3437. o.] 69. és 70. pontját, a T-55/99. sz., CETM kontra Bizottság ügyben 2000. szeptember 29-én hozott ítéletének [EBHT 2000., II-3207. o.] 122. pontját és a fenti 173. pontban hivatkozott Regione autónoma Friuli-Venezia Giulia kontra Bizottság ügyben hozott ítéletének 107. pontját).

283 Még ha feltételezzük is, hogy a felperesek – akik nem gazdasági szereplők, hanem a kérdéses támogatási programok szerzőiként eljáró területi egységek – jogosultak jogos bizalomra hivatkozni (a fenti 157. pontban hivatkozott Regione autónoma della Sardegna kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 66. pontja), ezen elvek alapján meg kell tehát vizsgálni, hogy érveik felfednek-e olyan rendkívüli körülményeket, amelyek megalapozhatták a kérdéses támogatási programok szabályszerűségébe vetett jogos bizalmat.

284 A felperesek és a támogatásuk érdekében beavatkozók úgy érvelnek, hogy a Bizottság magatartása olyan rendkívüli körülményt jelent, amely megalapozhatta a kérdéses támogatási programok szabályszerűségébe vetett jogos bizalmukat, először is az előzetes eljárás ésszerűtlen időtartama és a Bizottság ezen eljárás alatti tétlensége, másodszor a jogellenes támogatásokról szóló 1983. évi közleményben előírt, a támogatások potenciális kedvezményezettjei számára közzétett figyelmeztetés hiánya, harmadszor a Bizottság határozathozatali gyakorlata, negyedszer pedig a Bizottság állami támogatások területén folytatott politikájának megváltozása miatt.

285 Először is a felperesek előadják, hogy az előzetes vizsgálati eljárás ésszerűtlen időtartama e támogatások szabályszerűségét illetően jogos bizalmat keltett bennük, ami kizárja a támogatások visszatéríttetését. Hivatkoznak különösen a fenti 251. pontban hivatkozott RSV kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 17. pontjára, miszerint a Bizottság késlekedése annak megállapítása során, hogy valamely támogatás jogellenes, és azt a tagállam köteles megszüntetni és visszatéríttetni, bizonyos körülmények között az említett támogatás kedvezményezettjeiben olyan jogos bizalmat kelthet, amely megakadályozza, hogy a Bizottság az említett tagállammal szemben elrendelje e támogatás visszatérítttetését.

286 Az Elsőfokú Bíróság azonban megállapítja, hogy a fenti 251. pontban hivatkozott RSV kontra Bizottság ügyben hozott ítélet alapjául szolgáló ügy körülményei rendkívüliek voltak, és a jelen ügy körülményeivel semmilyen hasonlóságot nem mutatnak. A kérdéses támogatás ugyanis – jóllehet a kedvezményezettnek való kifizetése után – a Bizottságnak való hivatalos értesítési eljárás tárgyát képezte. Olyan ügylettel kapcsolatos kiegészítő költségekhez kötődött, amely már a Bizottság által engedélyezett támogatások tárgyát képezte. Olyan ágazatot érintett, amely a nemzeti hatóságoktól 1977 óta kapott a Bizottság által engedélyezett támogatásokat. A közös piaccal való összeegyeztethetőségének vizsgálata nem igényelt alapos elemzést. A Bíróság ebből arra következtetett, hogy a felperes e körülmények között ésszerűen hihette, hogy

a támogatást a Bizottság nem kifogásolja (a fenti 251. pontban hivatkozott RSV kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 14–16. pontja).

287 E körülmények alapvetően megkülönböztetik az említett ügyet a jelen ügytől. A kérdéses adómentességeket ugyanis nem jelentették be, és nem jelentik semmilyen, a Bizottság által engedélyezett korábbi támogatási program meghosszabbítását sem. Nem érintenek meghatározott ágazatot és *a fortiori* az engedélyezett támogatások valamely meghatározott kedvezményezett ágazatát sem. Továbbá a kérdéses rendszerekre vonatkozó panasz vizsgálata a Bizottságnak a panaszosokhoz címzett 1995. július 18-i levelében foglaltak szerint „jelentős gyűjtő- és elemzőmunkát" kívánt (lásd a fenti 26. pontot).

288 A felperesek tehát a jelen ügyben nem hivatkozhatnak eredményesen a fenti 251. pontban hivatkozott RSV kontra Bizottság ügyben hozott ítéletre.

289 A jelen ügy körülményei nem hasonlíthatók az Elsőfokú Bíróság T-348/03. sz., Koninklijke Friesland Foods kontra Bizottság ügyben 2007. szeptember 12-én hozott ítéletében (az EBHT-ban nem tették közzé) kérdéses körülményekhez sem. A Bizottság ugyanis a megtámadott határozatban elismerte, hogy a kérdéses holland adórendszer hasonlóságokat mutat a belga rendszerrel, amellyel kapcsolatban a Bizottság többször is állást foglalt, jogos bizalmat keltve így azon tényt illetően, hogy a holland rendszer nem minősül támogatásnak (a fent hivatkozott Koninklijke Friesland Foods kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 129. pontja). A jelen ügyben nem erről van szó, mivel a Bizottság sosem foglalt állást a kérdéses rendszerről vagy más összehasonlítható rendszerről oly módon, hogy az a szabályszerűségüket illetően jogos bizalmat kelthetett volna.

290 Következésképpen, figyelemmel a jelen ügy körülményeire, az előzetes eljárás időtartama nem tekinthető rendkívülinek, és ennélfogva olyannak, hogy az a kérdéses rendszerek szabályszerűségét illetően jogos bizalmat kelthetett volna.

291 A felperesek hivatkoznak továbbá a Bizottság magatartására és különösen az előzetes eljárás alatti tétlenségére, amely szerintük a kérdéses rendszerek szabályszerűségét illetően megalapozott várakozásokat keltett (lásd a fenti 249. és 250. pontot).

292 Az Elsőfokú Bíróság kiemeli, hogy 1994. május 25-i levelében a Bizottság felszólította a Spanyol Királyságot, hogy tizenöt napos határidőn belül küldje meg az 1994. évi panaszra vonatkozó észrevételeit. A Bizottság e levélben hozzátette, hogy válasz hiányában vagy nem kielégítő válasz esetén a határidő lejártakor köteles lesz megindítani a hivatalos vizsgálati eljárást.

293 Miután a spanyol hatóságok 1994. szeptember 30-án megküldték válaszukat, az ügy irataiból kitűnik (lásd a fenti 25. és azt követő pontokat), hogy a kérdéses rendszerekre vonatkozóan találkozókat tartottak, ami azt bizonyítja, hogy folytatódott a panasz vizsgálata.

294 Ugyanígy az 1995. július 18-i levelében a Bizottság tájékoztatta a panaszosokat, hogy folytatja panaszuk vizsgálatát, továbbá hogy panaszukról akkor dönt, ha bizonyos kérdéseket már tisztáztak, és hogy majd közli velük a határozatát.

295 Végül 1996. január 19-i levelében a Bizottság tájékoztatta a Spanyol Királyságot, hogy megvizsgálja a kérdéses adóintézkedések versenyre való hatását, és e tekintetben információkat kért ezen intézkedések kedvezményezettjeire vonatkozóan.

296 Az Elsőfokú Bíróság úgy véli, hogy a Bizottság az 1994. évi panaszt követően tehát nem mutatkozott tétlennek. Épp ellenkezőleg, levélváltás során adott utasításokat mindaddig, amíg a Spanyol Királyságnak küldött 1996. január 19-i levelére már nem kapott választ. Így az előzetes eljárás során a Bizottsággal folytatott levélváltások és vele

tartott találkozók a párbeszédet bizonyítják, amely során a Bizottság az első véleményének kialakítása érdekében többek között megpróbált a spanyol hatóságoktól információkat szerezni.

297 Az 1996. január 19-i levél továbbá azt bizonyítja, hogy a Bizottság akkoriban úgy vélte, nem rendelkezik a hivatalos vizsgálati eljárást megindító határozat elfogadásához szükséges információkkal.

298 Márpedig a kérdéses rendszerek kedvezményezettjeire vonatkozó 1996. január 19-i információkérés ellenére a Bizottság a spanyol hatóságoktól nem kapott választ annak ellenére, hogy azok kérték az erre vonatkozó határidő meghosszabbítását (lásd a fenti 29. pontot).

299 A levélváltásból kitűnik továbbá, hogy a Bizottság mind a panaszosokkal, mind pedig a Spanyol Királysággal többször is közölte, hogy a panasz vizsgálata még mindig folyamatban van, anélkül hogy e rendszerek szabályszerűségét illetően állást foglalt volna.

300 Továbbá, még ha feltételezzük is, hogy úgy tekinthető, hogy a Bizottság az 1996. január 19-i levele Spanyol Királyságnak való megküldésétől kezdve a 2000. január 5-i újabb panasz kézhezvételéig hallgatott, az ilyen hallgatás a jelen ügy körülményeire tekintettel nem jelenthet olyan rendkívüli körülményt, amely megalapozhatja a kérdéses adórendszerek szabályszerűségébe vetett jogos bizalmat.

301 Ugyanis a Bizottság, mivel a rendszerek kedvezményezettjeire vonatkozó információkérésre a spanyol hatóságoktól nem kapott választ, úgy vélhette – ahogyan beadványaiban kifejtette –, hogy nem rendelkezik a kérdéses rendszerek tényleges hatályának értékelését lehetővé tevő információval. Úgy vélhette különösen, hogy semmi nem bizonyítja, hogy a kérdéses rendszerek, amelyek 1994 végéig voltak hatályban, előnyben részesítettek valamely vállalkozást.

302 Továbbá és mindenesetre az ilyen hallgatás nem értelmezhető ezen intézmény hallgatólagos jóváhagyásaként (lásd ebben az értelemben a fenti 157. pontban hivatkozott Regione autónoma della Sardegna kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 69. pontját).

303 Ennélfogva a Bizottság előzetes eljárás alatti tétlenségére alapított érv nem fogadható el, mivel a Bizottság magatartása a jelen ügyben nem tekinthető olyan rendkívüli körülménynek, amely megalapozhatja a kérdéses adórendszerek szabályszerűségébe vetett jogos bizalmat.

304 Másodszor a Bizottság magatartása miatti jogos bizalomra alapított érvük alátámasztása érdekében a felperesek arra hivatkoznak, hogy a Bizottság a Hivatalos Lapban nem tett közzé konkrét figyelmeztetést, amelyben a támogatás potenciális kedvezményezettjeit a támogatás visszavonhatóságára figyelmeztette volna. Hangsúlyozzák, hogy a jogellenes támogatásokról szóló 1983. évi közleményében a Bizottság megemlíti, hogy amint a tudomására jut, hogy valamely tagállam jogellenes támogatási intézkedéseket fogadott el, a Hivatalos Lapban konkrét figyelmeztetést tesz közzé, amelyben a támogatás potenciális kedvezményezettjeit a támogatás visszavonhatóságára figyelmezteti, ami a jelen ügyben nem történt meg.

305 Az Elsőfokú Bíróság emlékeztet arra, hogy a Bizottság a mérlegelési jogkörének gyakorlásához saját maga számára útmutatást adhat olyan jogi aktusok által, mint az iránymutatások, amennyiben ezek az aktusok az intézmény által követendő irányokra utaló szabályokat tartalmaznak, és nem térnek el a Szerződés szabályaitól (lásd a Bíróság C-310/99. sz., Olaszország kontra Bizottság ügyben 2002. március 7-én hozott ítéletének [EBHT 2002., I-2289. o.] 52. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot; a fenti 214. pontban hivatkozott Spanyolország kontra Bizottság ügyben 2002. szeptember 26-án hozott ítélet 53. pontja).

306 Ki kell emelni, hogy a jogellenes támogatásokról szóló 1983. évi közleményében a Bizottság emlékeztet az EK 88. cikk (3) bekezdésében foglalt, a támogatások bejelentésére vonatkozó kötelezettségre. Továbbá tájékoztatja az állami támogatások potenciális kedvezményezettjeit a számukra jogellenesen nyújtott támogatások visszavonható jellegéről abban az értelemben, hogy a jogellenesen, azaz anélkül nyújtott támogatás valamennyi kedvezményezettje, hogy a Bizottság a támogatás közös piaccal való összeegyeztethetőségéről végleges határozatot hozott volna, a támogatás visszatérítésére kötelezhető (lásd a fenti 11. pontot).

307 Bármilyen sajnálatos is, hogy a Bizottság a Hivatalos Lapban nem tette közzé a jogellenes támogatásokról szóló 1983. évi közleményben előírt figyelmeztetést, az említett közleményben foglalt és a fenti 306. pontban felidézett információ teljesen egyértelmű. Továbbá a felperesek által képviselt értelmezés a jogellenes támogatásokról szóló 1983. évi közleményt az EK 88. cikk (3) bekezdésével ellentétes hatállyal ruházná fel. A jogellenesen nyújtott támogatások visszavonható jellege ugyanis az EK 88. cikk (3) bekezdésében foglalt bejelentési kötelezettség hatékony érvényesüléséből ered, és nem függ attól, hogy a jogellenes támogatásokról szóló 1983. évi közleményben előírt figyelmeztetést a Hivatalos Lapban közzétették-e, vagy sem. Közelebbről: a jogellenesen nyújtott támogatások visszatéríttetését nem teheti lehetetlenné kizárólag azon tény, hogy a Bizottság ilyen figyelmeztetést nem tett közzé, anélkül hogy ez ne sértené az állami támogatások Szerződés által létrehozott ellenőrzési rendszerét.

308 Ennélfogva a jogellenes támogatásokról szóló 1983. évi közleményben előírt figyelmeztetés közzétételének hiánya nem minősül olyan rendkívüli körülménynek, amely megalapozhatna bármilyen, a jogellenesen nyújtott támogatások szabályszerűségébe vetett bizalmat.

309 Harmadszor a felperesek úgy érvelnek, hogy a Bizottságnak a tényállás idején folytatott határozathozatali gyakorlata olyan körülmény, amely jogos bizalmat kelthetett.

310 Emlékeztetni kell azonban arra, hogy noha a jogos bizalom tiszteletben tartásának elve a Közösség alapelvei közé tartozik, a gazdasági szereplők nem bízhatnak joggal olyan helyzet fennmaradásában, amelyet a közösségi intézmények mérlegelési jogkörük keretein belül módosíthatnak (a Bíróság C-350/88. sz., Delacre és társai kontra Bizottság ügyben 1990. február 14-én hozott ítéletének [EBHT 1990., I-395. o.] 33. pontja). Ezen elv egyértelműen alkalmazandó a versenypolitika keretében, amelyre a Bizottság széles mérlegelési jogköre jellemző (lásd a bírságok összegének meghatározása vonatkozásában a Bíróság C-189/02. P., C-202/02. P., C-205/02. P–C-208/02. P. és C-213/02. P. sz., Dansk Rørindustri és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 2005. június 28-án hozott ítéletének [EBHT 2005., I-5425. o.] 172. pontját).

311 Márpedig éppen erről van szó azon kérdést illetően, hogy a jogellenesen nyújtott támogatások visszatérítésétől való lemondás rendkívüli körülmények fennállásával kapcsolatos feltételei teljesülnek-e. Így az e területet érintő egyéb ügyekre vonatkozó határozatok csak tájékoztató jellegűek, és nem alapozhatják meg a jogos bizalmat, mivel a körülmények minden ügyben sajátosak.

312 E körülmények között a Bizottságnak a felperesek által hivatkozott, e területet érintő határozatai nem jelenthetnek ilyen jogos bizalmat megalapozó rendkívüli körülményt.

313 Végül negyedszer a Confebask úgy érvel, hogy a Bizottság 1998-ban módosította az állami támogatások területére vonatkozó politikáját, és a kérdéses intézkedések elfogadásuk idején való szabályszerűségébe vetett jogos bizalomra hivatkozik.

314 Márpedig az Elsőfokú Bíróság e tekintetben emlékeztet arra, hogy azon tény, hogy a Bizottság elfogadta az adótámogatásokról szóló 1998. évi közleményét, nem eredményezi a tagállamok adórendszereire vonatkozó értékelési kritériumainak módosítását.

315 Ahogyan ugyanis a fentiekben ismertetésre került (lásd a fenti 180. pontot), az adótámogatásokról szóló 1998. évi közlemény, amely messzemenően a Bíróság és az Elsőfokú Bíróság ítélkezési gyakorlatára támaszkodik, megvilágítja az EK 87. cikk és az EK 88. cikk adóintézkedésekre való alkalmazását. E közleményben a Bizottság azonban nem jelenti be az EK 87. cikk és az EK 88. cikk tekintetében az adóintézkedések értékelésének változását (a fenti 174. pontban hivatkozott Diputación Foral de Guipúzcoa és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítélet 79. pontja és a fenti 174. pontban hivatkozott Diputación Foral de Álava és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 2002. október 23-án hozott ítélet 83. pontja).

316 Ennélfogva a Bizottság politikájának változására alapított érv nem tekinthető olyan rendkívüli körülménynek, amely megalapozhatja a jogellenesen nyújtott támogatások szabályszerűségébe vetett jogos bizalmat.

317 A fentiekből következően az arra alapított érvet, hogy a Bizottság magatartása olyan rendkívüli körülményt jelentett, amely megalapozhatta a jogellenesen nyújtott támogatások szabályszerűségébe vetett jogos bizalmat, mint megalapozatlant el kell utasítani.

– Az egyenlő bánásmód elvének megsértésére alapított kifogásról

318 A felperesek az előzetes vizsgálat időtartama által keltett jogos bizalomra alapított jogalapjuk keretében az egyenlő bánásmód elvének megsértésére hivatkoznak, mivel a Bizottság bizonyos határozataiban úgy vélte, az eljárás időtartama indokolja, hogy ne rendeljék el a kérdéses támogatások visszatéríttetését.

319 Az állandó ítélkezési gyakorlatból kitűnik, hogy ezen elv tiszteletben tartása megköveteli, hogy az összehasonlítható helyzeteket ne kezeljék eltérően, és az eltérő helyzeteket ne kezeljék ugyanúgy, hacsak az ilyen bánásmód objektíven nem igazolható (lásd a Bíróság C-248/04. sz. Koninklijke Coöperatie Cosun ügyben 2006. október 26-án hozott ítéletének [EBHT 2006., I-10211. o.] 72. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).

320 Márpedig a jelen ügyben a felperesek nem bizonyítják, hogy a vitatott támogatási programokkal kapcsolatos helyzet az általuk hivatkozott azon határozatokban kérdéses helyzetekhez hasonlítható, amelyekben a Bizottság úgy ítélte meg, hogy a támogatások visszatéríttetését nem kell elrendelni.

321 Meg kell ugyanis állapítani, hogy a felperesek által hivatkozott, különösen támogatási programokra vonatkozó határozatokban a támogatások visszatérítésének hiányát olyan körülmények indokolták, amelyek a vizsgált programok szabályszerűségét illetően jogos bizalmat kelthettek, és amelyeket a Bizottság figyelembe vett. A Bizottság figyelembe vette különösen azon tényt, hogy a támogatás hiányát kifejezetten megállapították egyéb olyan határozatok, amelyek az e határozatokban vizsgált programokhoz hasonló intézkedésekre vonatkoztak, ami így indokolta a támogatások visszatérítésének hiányát (lásd a fenti 255. pontban hivatkozott, a koordinációs központokra vonatkozó bizottsági határozatokat). Bizonyos esetekben figyelembe vette továbbá azon tényt, hogy a kérdéses eljárás időtartama egyáltalán nem tudható be az érintett tagállamnak (lásd a fenti 255. pontban hivatkozott 2001/168 határozatot), vagy azon tényt, hogy a kérdéses program egyetlen kedvezményezettje nem kapta meg a vitatott előnyt, és ezért visszatérítésnek nem volt helye (lásd a fenti 255. pontban hivatkozott 2003/81 határozatot).

322 Nem erről van szó a megtámadott végleges határozatokban, amelyekben a Bizottság hangsúlyozta, hogy – épp ellenkezőleg – a bizalomvédelemre való hivatkozás jogának feltételei nem teljesülnek (lásd a fenti 55. és 56. pontot), amit a jelen ügy körülményeire tekintettel az Elsőfokú Bíróság is megerősített (lásd a fenti 284–317. pontot).

323 Ebből következik, hogy a jelen ügyben kérdéses körülmények egyáltalán nem hasonlíthatók a hivatkozott határozatokban kérdéses körülményekhez, amely határozatokban a Bizottság nem rendelte el a támogatások visszatérítését.

324 Ennélfogva a felperesek nem bizonyították az egyenlő bánásmód elvének megsértését.

325 Ezenkívül ki kell emelni, hogy a megtámadott végleges határozatok kifejtik, hogy nem sértik annak lehetőségét, hogy az adómentességi rendszerek keretében kifizetett egyedi támogatásokat sajátos jellemzőik alapján akár a Bizottság valamely későbbi határozata keretében vagy mentesítési rendeletek alapján a közös piaccal egészben vagy részben

összeegyeztethetőnek tekintsék (lásd a 2003/28 határozat 103. pontját, a 2003/86 határozat 101. pontját és a 2003/192 határozat 99. pontját).

326 Az egyenlő bánásmód elvének megsértésére alapított kifogást tehát mint megalapozatlant el kell utasítani.

327 Következésképpen az eljárási hibára, valamint a jogbiztonság, a gondos ügyintézés, a bizalomvédelem és az egyenlő bánásmód elvének megsértésére alapított, ötödik jogalapot teljes egészében el kell utasítani.

5. A 659/1999 rendelet 6. cikke (1) bekezdésének megsértésére alapított, hatodik jogalapról

a) A felek érvei

328 A felperesek azt követően, hogy tudomást szereztek a Bizottság 1995. július 18-i leveléről, amelyet a Bizottság az ellenkérelméhez csatolt, úgy érvelnek, hogy e levél tartalmát meg kellett volna említeni a hivatalos vizsgálati eljárást megindító határozatban annak érdekében, hogy megfelelő időben benyújthassák észrevételeiket. A felperesek különösen az abban említett találkozókra hivatkoznak, amelyeken kizárólag a Comunidad autónoma de La Rioja volt jelen. Úgy érvelnek, hogy ha tájékoztatták volna őket e levél tartalmáról, kérdéseket tudtak volna feltenni a nemzeti hatóságoknak a találkozókról és különösen azok tartalmáról. Úgy vélik, hogy nem voltak abban a helyzetben, hogy megfelelő időben benyújtsák észrevételeiket, és így sérültek az őket érdekelt félként megillető jogok.

329 A Bizottság azt állítja, hogy e hatodik jogalap elfogadhatatlan, illetve mindenképpen megalapozatlan.

b) Az Elsőfokú Bíróság álláspontja

330 Emlékeztetni kell arra, hogy az eljárási szabályzat 48. cikkének 2. §-a kimondja, hogy „[a]z eljárás további részében semmilyen új jogalapot nem lehet felhozni, kivéve, ha az olyan jogi vagy ténybeli helyzetből származik, amely az eljárás során merült fel”.

331 A jelen ügyben a felperesek a jelen jogalapot azt követően hozták fel, hogy a Bizottság az ellenkérelmében benyújtotta az 1995. július 18-i levelet. Úgy kell tehát tekinteni, hogy e jogalap olyan ténybeli helyzetből származik, amely az eljárás során merült fel, és mint ilyet elfogadhatónak kell tekinteni (a Bíróság C-238/99. P., C-244/99. P., C-245/99. P., C-247/99. P., C-250/99. P–C-252/99. P. és C-254/99. P. sz., Limburgse Vinyl Maatschappij és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 2002. október 15-én hozott ítéletének [EBHT 2002., I-8375. o.] 369. és azt követő pontjai).

332 E jogalap megalapozottságát illetően emlékeztetni kell arra, hogy a támogatás nyújtásáért felelős tagállamtól eltérő érdekeltek maguk nem tarthatnak igényt a Bizottsággal történő olyan kontradiktórius jellegű vitára, mint amilyen az érintett államot megilleti (lásd a fenti 238. pontban hivatkozott Technische Glaswerke Ilmenau kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 192. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot; lásd ebben az értelemben az Elsőfokú Bíróság T-176/01. sz., Ferriere Nord kontra Bizottság ügyben 2004. november 18-án hozott ítéletének [EBHT 2004., II-3931. o.] 74. pontját).

333 A jelen ügyben a felperesek azonkívül, hogy érdekelt harmadik személyként nem avatkoztak be a közigazgatási eljárásba, egyáltalán nem bizonyítják, hogy miért sértette az EK 88. cikk (2) bekezdésében foglalt, a vizsgálati szakaszban észrevételek benyújtására vonatkozó jogukat az, hogy a hivatalos vizsgálati eljárást megindító határozat nem említette a Bizottság 1995. július 18-i levelét, amely a spanyol

adórendszer elemzésének folytatásáról tájékoztatta a panaszosokat. E tekintetben a valamely tagállam központi hatóságai és területi önkormányzatai közötti, a felperesek által hivatkozott kommunikáció hiánya a tagállam belső problémáját jelenti, és az nem tudható be a Bizottságnak.

334 A fentiekből következik, hogy a 659/1999 rendelet 6. cikke (1) bekezdésének megsértésére alapított, hatodik jogalapot mint megalapozatlant el kell utasítani.

335 Következésképpen a T-86/02–T-88/02. sz. ügyekben a megtámadott végleges határozatok megsemmisítése iránt benyújtott kereseteket teljes egészükben el kell utasítani.

II – *A hivatalos vizsgálati eljárást megindító határozat megsemmisítése iránt a T-30/01–T-32/01. sz. ügyekben benyújtott keresetekről*

336 A T-30/01–T-32/01. sz. ügyekben a felperesek a hivatalos vizsgálati eljárást megindító 2000. november 28-i határozat megsemmisítését kérik arra hivatkozva, hogy a jelen ügyben létező támogatási programokról volt szó, és a Bizottság azáltal, hogy azokat az új támogatásokra előírt eljárás szerint elemezte, megsértette az EK 88. cikket, a 659/1999 rendelet 17–19. cikkét, valamint a jogbiztonság és a jogos bizalom elvét.

337 Előadják továbbá, hogy a Bizottság állításával ellentétben kereseteik elfogadhatók, mivel a hivatalos vizsgálati eljárást megindító határozat magában foglalja az alkalmazandó eljárási szabályok megválasztását, így végleges joghatásokkal jár. Ami a vizsgálati eljárás választását illeti, a végleges határozat csak megerősíti a hivatalos vizsgálati eljárást megindító határozatot, amely tehát megtámadható.

338 A Bizottság a T-30/01–T-32/01. sz. ügyek mindegyikében külön, 2001. május 3-án benyújtott beadványokban formai elfogadhatatlansági kifogásokat hozott fel. A 2002. július 5-i ellenkérelmei keretében elsődlegesen azt állítja, hogy a T-30/01–T-32/01. sz. ügyekben benyújtott keresetek okafogyottá váltak. Másodlagosan azok elfogadhatatlannak nyilvánítását, illetve mindenképpen azok megalapozatlannak nyilvánítását kéri.

339 Az Elsőfokú Bíróság úgy véli, hogy először azon kérdést célszerű eldönteni, hogy a keresetek okafogyottá váltak-e.

A – *A felek érvei*

340 Ellenkérelmei keretében a Bizottság azt állítja, hogy a T-30/01–T-32/01. sz. ügyekben benyújtott keresetek okafogyottá váltak.

341 A felperesek úgy vélik, hogy egyrészről a jelen ügyekben felhozott megsemmisítési jogalap, másrészről a megtámadott végleges határozatok elleni keresetekre vonatkozó T-86/02–T-88/02. sz. egyesített ügyekben felhozott jogalapok nem azonosak, még ha a T-86/02–T-88/02. sz. ügyekben felhozott második jogalap megismétli is a T-30/01–T-32/01. sz. ügyekben felhozott megsemmisítési jogalapot, amint ezt az ítélkezési gyakorlat megengedi. E tekintetben továbbra is azt állítják, hogy ami az eljárás választását illeti, a végleges határozat csak megerősítheti a hivatalos vizsgálati eljárást megindító korábbi határozatot, és nem orvosolhatja az ezen utóbbi határozat által jelentett jogsértést.

342 Úgy érvelnek továbbá, hogy az Elsőfokú Bíróságnak a Bizottság által hivatkozott T-168/99. sz., Diputación Foral de Álava kontra Bizottság ügyben 2002. március 6-án hozott ítélete (EBHT 2002., II-1371. o.) a jelen ügyre nem vonatkoztatható, mivel ebben az ügyben a kereset egyetlen érvelése a vitatott intézkedés támogatásnak való minősítésére vonatkozott, nem pedig a vizsgálati eljárás hibájára.

343 Végül a felperesek úgy vélik, hogy azon tény, hogy a Bizottság a hivatalos vizsgálati eljárást megindító határozat elleni keresetek benyújtását követően hozott határozatokat a mentességi rendszerekről, olyan új körülményt jelent, amely alapján a felperesek kérhetik az Elsőfokú Bíróságot, hogy tekintse úgy, hogy a megsemmisítés iránti kereseti kérelmük magában foglalja a mentességi rendszerekre vonatkozó határozatok megsemmisítése iránti kérelmet is.

B – *Az Elsőfokú Bíróság álláspontja*

344 Az eljárási szabályzat 113. cikke szerint az Elsőfokú Bíróság hivatalból a felek meghallgatását követően bármikor határozhat arról, hogy a kereset okafogyottá vált, és már nincs szükség határozathozatalra.

345 Valamely megsemmisítés iránti kereset okafogyottá válik, ha a felperes jogi helyzetén már nem változtathat a megtámadott jogi aktus megsemmisítése vagy annak hiánya. Ebben az esetben tehát meg kell állapítani az okafogyottságot (az Elsőfokú Bíróság T-204/97. és T-270/97. sz., EPAC kontra Bizottság egyesített ügyekben 2000. június 13-án hozott ítéletének [EBHT 2000., II-2267. o.] 154. pontja).

346 Meg kell vizsgálni, hogy a jelen ügyben a hivatalos vizsgálati eljárást megindító 2000. november 28-i határozat a Bizottság azon végleges határozatainak elfogadása után is joghatásokat vált-e ki a felperesekkel szemben, amely határozatok lezárják a hivatalos vizsgálati eljárást, és amelyek ellen a felperesek a T-86/02–T-88/02. sz. ügyekben benyújtották a fentebb megvizsgált és elutasított kereseteket (lásd a fenti 335. pontot).

347 Ki kell emelni, hogy a hivatalos vizsgálati eljárást megindító 2000. november 28-i határozat előzetesen megállapította jogellenes állami támogatások fennállását. 2001. december 20-i három határozatában a Bizottság megállapította, hogy a kérdéses három adórendszernek jogellenes és a közös piaccal összeegyeztethetetlen támogatás jellege van, és elrendelte azok megszüntetését, valamint a kifizetett támogatások visszaté-

ríttetését azon időponttól számítandó kamatokkal együtt, amikor a kérdéses támogatásokat a kedvezményezettek rendelkezésére bocsátották.

348 A jelen ügy körülményei között meg kell állapítani, hogy a felperesek jogi helyzetén nem változtathat a hivatalos vizsgálati eljárást megindító határozat esetleges megsemmisítése.

349 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a hivatalos vizsgálati eljárást megindító határozat az általa érintett intézkedések jogszerűségét illetően önmagában semmilyen visszafordíthatatlan joghatást nem keletkeztet. Ugyanis kizárólag az ezen intézkedéseket véglegesen támogatásoknak minősítő végleges határozat állapítja meg azok jogellenességét (az Elsőfokú Bíróság T-90/99. sz., Salzgitter kontra Bizottság ügyben 2002. november 4-én hozott végzésének [EBHT 2002., II-4535. o.] 14. pontja).

350 Igaz ugyan, hogy a hivatalos vizsgálati eljárást megindító határozat olyan önálló joghatásokat keletkeztethet, amelyek megsemmisítés iránti kereset tárgyát képezhetik, és az ítélkezési gyakorlat elismerte az e határozat elleni kereset benyújtásának lehetőségét, amikor az ilyen, a végleges határozattól független joghatásokat keletkeztet. Így az érintett intézkedés végrehajtásának ezen intézkedés új támogatásnak való előzetes minősítéséből eredő felfüggesztése a végleges határozattól független jelleget ölt, amely a hivatalos eljárás lezárásáig időben korlátozott (a Bíróság C-400/99. sz., Olaszország kontra Bizottság ügyben 2001. október 9-én hozott ítéletének [EBHT 2001., I-7303. o.] 56–62. és 69. pontja; a fenti 153. pontban hivatkozott Government of Gibraltar kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítélet 80–86. pontja és a fenti 226. pontban hivatkozott Regione Siciliana kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 46. pontja).

351 A jelen ügyben azonban nem vitatott, hogy az érintett adóintézkedések végrehajtásának abból eredő felfüggesztését, hogy ezen intézkedést az EK 88. cikk (3) bekezdése alapján előzetesen új támogatásnak minősítették, nem hajtották végre.

352 Ezenkívül kitűnik, hogy a megtámadott végleges határozatok joghatásai egyrészről az általuk elrendelt intézkedések természete miatt, másrészről pedig azon tényre tekintettel, hogy nem létező támogatási programokról van szó, hatálybalépésüktől kezdve megszüntették a hivatalos vizsgálati eljárást megindító ideiglenes határozat joghatásait. A kérdéses rendszerek létező jellegének hiánya ugyanis maga után vonja a kifizetett támogatások visszatéríttetését, továbbá a támogatások megszüntetésének és visszatérítésének következményei megszüntetik az egyszerű felfüggesztés következményeit (lásd ebben az értelemben a fenti 345. pontban hivatkozott EPAC kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítélet 156. pontját), mivel magukban foglalják az *ab initio* jogellenesen kapott előnyök visszafizetését.

353 Továbbá ki kell emelni, hogy a felperesek a T-30/01–T-32/01. sz. ügyekben a hivatalos vizsgálati eljárást megindító határozat ellen benyújtott kereseteik alátámasztására úgy érvelnek, hogy a kérdéses intézkedések létező támogatások voltak, és hogy a Bizottság a hivatalos vizsgálati eljárás megindításával és ezen intézkedések új támogatásoknak való minősítésével megsértette a létező támogatásokra alkalmazandó eljárási szabályokat. Meg kell állapítani, hogy ezen érvek a T-86/02–T-88/02. sz. ügyekben a végleges határozatok ellen benyújtott keresetek alátámasztására előadott érvekhez kapcsolódnak (lásd a T-86/02–T-88/02. sz. ügyekben benyújtott kereseteknek a fenti 108. és azt követő pontokban megvizsgált második és harmadik jogalapját). Márpedig az Elsőfokú Bíróság úgy ítélte meg, hogy a Bizottság helyesen minősítette a kérdéses támogatási programokat újaknak (lásd a fenti 204. pontot), és a T-86/02–T-88/02. sz. ügyekben a végleges határozatok ellen benyújtott kereseteket elutasította (lásd a fenti 335. pontot).

354 Ennélfogva a felperesek által a hivatalos vizsgálati eljárást megindító határozat elleni keresetek keretében előadott érvelés tartalmára tekintettel e keresetek okafogyottá váltak.

355 E körülmények között, mivel az Elsőfokú Bíróság megerősítette a kérdéses adórendszerek megszüntetését és a támogatások visszatéríttetését elrendelő, véglegessé vált bizottsági határozatok jogszerűségét, a felpereseknek a hivatalos vizsgálati eljárást megindító határozat megsemmisítéséhez már semmilyen érdeke nem fűződik.

356 Továbbá a fenti 350. pontban hivatkozott Olaszország kontra Bizottság ügyben 2001. október 9-én hozott ítéletet és az Elsőfokú Bíróság T-246/99. sz., Tirrenia di Navigazione és társai kontra Bizottság ügyben 2007. június 20-án hozott ítéletet (EBHT 2007., II-65*. o.) illetően, amelyekre a felperesek hivatkoznak, ki kell emelni, hogy azon helyzetek eltértek attól, amely a jelen ügyben merült fel. A hivatalos vizsgálati eljárást megindító, a kérdéses intézkedéseket új támogatásoknak minősítő határozat alapján ugyanis a Bizottság olyan végleges határozatokat fogadott el, amelyek a kérdéses intézkedéseket bizonyos feltételek betartása mellett új, de a közös piaccal összeegyeztethető támogatásoknak minősítették (a fent hivatkozott Tirrenia di Navigazione és társai kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 7. és 12. pontja).

357 A jelen ügyben azonban a Bizottság olyan három végleges határozatot fogadott el, amelyek a kérdéses három rendszert a közös piaccal összeegyeztethetetlen új támogatásoknak minősítették.

358 Mivel az Elsőfokú Bíróság megerősítette a Bizottság ezen értékelését, ideértve az új támogatási programoknak való minősítést is (lásd a fenti 204., 207. és 335. pontot), ebből következik, hogy a kérdéses támogatási intézkedéseket meg kell szüntetni, és a támogatásokat *ab initio* vissza kell téríttetni, továbbá hogy okafogyottá vált azon kérdés, hogy ugyanezen intézkedések, amelyeknek a felfüggesztését a Bizottság a hivatalos vizsgálati eljárást megindító határozatban kérte, fel kellett-e függeszteni, vagy sem a megtámadott határozattal megindított eljárást befejező határozat vagy határozatok meghozataláig (lásd ebben az értelemben a fenti 342. pontban hivatkozott Diputación Foral de Álava kontra Bizottság ügyben 2002. március 6-án hozott ítélet 23–27. pontját).

359 A felperesek előadják, hogy a fenti 342. pontban hivatkozott Diputación Foral de Álava kontra Bizottság ügyben 2002. március 6-án hozott ítélet a jelen ügyre nem vonatkoztatható, mivel a kereset egyetlen érvelése a vitatott intézkedés támogatásnak való minősítésére vonatkozott, míg a jelen ügyben a felperesek érvként arra hivatkoznak, hogy létező támogatásról volt szó, és a vizsgálati eljárás hibás volt.

360 Az Elsőfokú Bíróság azonban megállapítja, hogy ezen érv nem kérdőjelezheti meg azon következtetést, miszerint a T-30/01–T-32/01. sz. ügyekben benyújtott keresetek okafogyottá váltak.

361 Emlékeztetni kell ugyanis arra, hogy a fenti 342. pontban hivatkozott Diputación Foral de Álava kontra Bizottság ügyben 2002. március 6-án hozott ítélet a Ramondín, illetve a Ramondín Cápsulas által igénybevett adójóváírás és adóalap-csökkentés tekintetében az EK 88. cikk (2) bekezdése szerinti eljárást megindító bizottsági határozat ellen benyújtott keresetre vonatkozott. Márpedig az Elsőfokú Bíróság úgy vélte, hogy a hivatalos vizsgálati eljárást megindító határozat elleni e kereset okafogyottá vált, mivel az Elsőfokú Bíróság elutasította a Bizottság végleges határozata elleni, ugyanazon érvelésre alapított keresetet.

362 Az Elsőfokú Bíróság megállapítja, hogy az említett helyzet a felperesek által felhozott érv ellenére tehát vonatkoztatható a jelen ügyre. Ahogyan ugyanis már említésre került, az Elsőfokú Bíróság megvizsgálta a létező támogatási programoknak való minősítésre és az állítólagos eljárási hibára vonatkozó érveket, és elvetette azokat. Ennélfogva a jogvita tárgyára tekintettel a fenti 342. pontban hivatkozott Diputación Foral de Álava kontra Bizottság ügyben 2002. március 6-án hozott ítéletben követett megoldás vonatkoztatható a jelen ügyre.

363 Ebből következik, hogy – anélkül hogy szükséges lenne a Bizottság által felhozott elfogadhatatlansági kifogásról vagy a felperesek által a válaszaik keretében megfogalmazott, a megtámadott végleges határozatok megsemmisítése iránti kérelemről határozni – meg kell állapítani, hogy a T-30/01–T-32/01. sz. ügyekben benyújtott keresetek okafogyottá váltak, így azokról nem kell határozni.

A pervezető intézkedések iránti kérelmekről

364 Először is a felperesek azt kérik, hogy az Elsőfokú Bíróság szólítsa fel a Bizottságot bizonyos dokumentumok benyújtására.

365 Az Elsőfokú Bíróság e tekintetben megállapítja, hogy a Bizottság az ellenkérelmeihez csatolva benyújtotta az 1994. évi panasz másolatát és a panaszosoknak címzett 1995. július 18-i levelet.

366 Mivel az Elsőfokú Bíróság az ügy irataihoz csatolt dokumentumok és a tárgyaláson adott magyarázatok alapján a felperesek valamennyi jogalapját meg tudta vizsgálni, nem szükséges a Bizottságtól további dokumentumok benyújtását kérni (lásd ebben az értelemben a Bíróság C-260/05. P. sz., Sniace kontra Bizottság ügyben 2007. november 22-én hozott ítéletének [EBHT 2007., I-10005. o.] 77–79. pontját, amely helyben hagyta az Elsőfokú Bíróság T-88/01. sz., Sniace kontra Bizottság ügyben 2005. április 14-én hozott ítéletének [EBHT 2005., II-1165. o.] 81. pontját).

367 Másodszor a felperesek azt kérik, hogy az Elsőfokú Bíróság a T-30/01–T-32/01. és a T-86/02–T-88/02. sz. ügyekben benyújtott kereseteket a felperesek által a T-227/01–T-229/01. és a T-230/01–T-232/01. sz. ügyekben benyújtott keresetekről való határozathozatal előtt vizsgálja meg, és azok előtt határozzon róluk, amely utóbbi keresetek tárgyát egyrészről a beruházások 45%-os adójóváírását, másrészről pedig az adóalap csökkentését bevezető adórendszereket a közös piaccal összeegyeztethetetlen támogatási programoknak nyilvánító bizottsági határozatok képezik.

368 Az Elsőfokú Bíróság megállapítja, hogy a felperesek által hivatkozott ügyek vizsgálata egy időben történt meg. A tárgyalásokat így mindezen ügyekben 2008. január 15-én, 16-án és 17-én tartották meg, az ítéleteket ugyanazon a napon hirdetik ki, úgyhogy e pervezető intézkedés iránti kérelem okafogyottá vált.

369 A felperesek pervezető intézkedés iránti kérelmeit tehát el kell utasítani.

A költségekről

I – *T-30/01–T-32/01. sz. ügyek*

370 Az eljárási szabályzat 87. cikkének 6. §-a alapján, ha az eljárás okafogyottá válik, a költségekről az Elsőfokú Bíróság szabad mérlegelése szerint határoz. Mivel a felperesek a T-30/01–T-32/01. sz. ügyek keretében megtámadott eljárást megindító határozatot követően hozott végleges határozatok ellen a T-86/02–T-88/02. sz. ügyekben benyújtott kereseteik tekintetében pervesztesek lettek, kötelezni kell őket a T-30/01–T-32/01. sz. ügyekben felmerült költségek viselésére (lásd ebben az értelemben a fenti 342. pontban hivatkozott Diputación Foral de Álava kontra Bizottság ügyben 2002. március 6-án hozott ítélet 28. pontját).

II – *T-86/02–T-88/02. sz. ügyek*

371 Az eljárási szabályzat 87. cikkének 2. §-a alapján az Elsőfokú Bíróság a pervesztes felet kötelezi a költségek viselésére, ha a pernyertes fél ezt kérte. Mivel a felperesek a T-86/02–T-88/02. sz. ügyekben benyújtott keresetekben előadott kérelmeik és jogalapjaik tekintetében pervesztesek lettek, maguk viselik saját költségeiket, valamint kötelezni kell őket a Bizottság és a Comunidad autónoma de La Rioja részéről felmerült költségek viselésére az utóbbiak kérelmének megfelelően.

372 A Comunidad autónoma del País Vasco és a Confebask maguk viselik saját költségeiket.

A fenti indokok alapján

AZ ELSŐFOKÚ BÍRÓSÁG (kibővített ötödik tanács)

a következőképpen határozott:

1) **Az Elsőfokú Bíróság a T-30/01–T-32/01., T-86/02–T-88/02. sz. ügyeket ítélethozatal céljából egyesíti.**

2) **A T-30/01–T-32/01. sz. ügyekben:**

– **a keresetek okafogyottá váltak;**

– **a Territorio Histórico de Álava – Diputación Foral de Álava, a Territorio Histórico de Guipúzcoa – Diputación Foral de Guipúzcoa és a Territorio Histórico de Vizcaya – Diputación Foral de Vizcaya maguk viselik saját költségeiket, valamint a Bizottság részéről felmerült költségeket.**

3) **A T-86/02–T-88/02. sz. ügyekben:**

– **az Elsőfokú Bíróság a kereseteket elutasítja;**

– **a Territorio Histórico de Álava – Diputación Foral de Álava, a Territorio Histórico de Guipúzcoa – Diputación Foral de Guipúzcoa és a Territorio Histórico de Vizcaya – Diputación Foral de Vizcaya maguk viselik saját költségeiket, valamint a Bizottság és a Comunidad autónoma de La Rioja részéről felmerült költségeket;**

– **a Comunidad autónoma del País Vasco – Gobierno Vasco és a Confederación Empresarial Vasca (Confebask) maguk viselik saját költségeiket.**

Vilaras Martins Ribeiro Dehousse

Šváby Jürimäe

Kihirdetve Luxembourgban, a 2009. szeptember 9-i nyilvános ülésen.

Aláírások

Tartalomjegyzék

Jogi háttér . . . . . II - 2932

I – Közösségi szabályozás . . . . . II - 2932

II – Nemzeti szabályozás . . . . . II - 2939

A jogvita előzményei . . . . . II - 2942

Megtámadott határozatok . . . . . II - 2945

I – A hivatalos vizsgálati eljárást megindító 2000. november 28-i határozat (T-30/01–T-32/01. sz. ügyek) . . . . . II - 2945

II – Megtámadott végleges határozatok (T-86/02–T-88/02. sz. ügyek) . . . . . II - 2946

Eljárás . . . . . II - 2951

A felek kérelmei . . . . . II - 2956

I – A T-30/01–T-32/01. sz. ügyekben . . . . . II - 2956

II – A T-86/02–T-88/02. sz. ügyekben . . . . . II - 2957

A jogkérdésről . . . . . II - 2959

I – A kérdéses rendszerek közös piaccal való összeegyeztethetetlenségét megállapító és a kifizetett támogatások visszatéríttetését elrendelő végleges határozatok megsemmisítése iránt a T-86/02–T-88/02. sz. ügyekben benyújtott keresetekről . . . II - 2959

A – A T-86/02–T-88/02. sz. ügyekben benyújtott keresetek keretében a Confebask beavatkozásának megengedhetőségéről . . . . . II - 2959

1. A felek érvei . . . . . II - 2959

2. Az Elsőfokú Bíróság álláspontja . . . . . II - 2960

B – A T-86/02–T-88/02. sz. ügyekben benyújtott keresetek megalapozottságáról . II - 2962

1. A kérdéses támogatási programok állítólagos létező jellegére alapított, második jogalapról . . . . . II - 2963

a) A 659/1999 rendelet 1. cikke b) pontja v. alpontjának megsértésére alapított, első részről . . . . . II - 2963

A felek érvei . . . . . II - 2963

Az Elsőfokú Bíróság álláspontja . . . . . II - 2969

b) A 659/1999 rendelet 1. cikke b) pontja ii. alpontjának megsértésére alapított, második részről . . . . . II - 2981

A felek érvei . . . . . II - 2981

Az Elsőfokú Bíróság álláspontja . . . . . II - 2982

2. A létező támogatásokra alkalmazandó eljárási szabályok megsértésére alapított, harmadik jogalapról . . . . . II - 2984

3. Az EK 87. cikk (3) bekezdése c) pontjának megsértésére alapított, negyedik jogalapról . . . . . II - 2985

a) A felek érvei . . . . . II - 2985

b) Az Elsőfokú Bíróság álláspontja . . . . . II - 2986

4. Az eljárási hibára, valamint a jogbiztonság, a gondos ügyintézés, a bizalomvédelem és az egyenlő bánásmód elvének megsértésére alapított, ötödik jogalapról . . . . . II - 2990

a) Az eljárási hibára alapított kifogásról . . . . . II - 2991

A felek érvei . . . . . II - 2991

Az Elsőfokú Bíróság álláspontja . . . . . II - 2991

b) A jogbiztonság és a gondos ügyintézés elvének, a bizalomvédelem elvének, valamint az egyenlő bánásmód elvének megsértésére alapított kifogásról . . . . . II - 2994

A felek érvei . . . . . II - 2994

Az Elsőfokú Bíróság álláspontja . . . . . II - 2998

– A jogbiztonság és a gondos ügyintézés elvének az előzetes vizsgálat időtartama miatti megsértésére alapított kifogásról . . II - 2998

– A bizalomvédelem elvének megsértésére alapított kifogásról . . II - 3002

– Az egyenlő bánásmód elvének megsértésére alapított kifogásról II - 3011

5. A 659/1999 rendelet 6. cikke (1) bekezdésének megsértésére alapított, hatodik jogalapról . . . . . II - 3013

a) A felek érvei . . . . . II - 3013

b) Az Elsőfokú Bíróság álláspontja . . . . . II - 3014

II – A hivatalos vizsgálati eljárást megindító határozat megsemmisítése iránt a T-30/01–T-32/01. sz. ügyekben benyújtott keresetekről . . . . . II - 3015

A – A felek érvei . . . . . II - 3016

B – Az Elsőfokú Bíróság álláspontja . . . . . II - 3017

A pervezető intézkedések iránti kérelmekről . . . . . II - 3021

A költségekről . . . . . II - 3023

I – T-30/01–T-32/01. sz. ügyek . . . . . II - 3023

II – T-86/02–T-88/02. sz. ügyek . . . . . II - 3023